ETNOGRAFSKI MUZEJ

Mažuranićev trg 14, Zagreb

KRIŽEM do USKRSA

I Z L O Ž B A

1995

Pri realizaciji izložbe pomogli su:

GRADSKI SEKRETARIJAT ZA OBRAZOVANJE, KULTURU I ZNANOST
ŽUPANIJA ZAGREBAČKA
"VEČERNJI LIST"
"UKRAS", Zagreb
"SUTLA PROMET" dd, Šenkovec
"DRVOPROIZVOD", Jastrebarsko
"FORD" ovlašteni servis Josip Hudan, Dugo Selo
"MIPEL" dd, Dugo Selo
"BBG – Numatic" d.o.o., Dugo Selo
"VERBENA – VIŠNJIN CVIJET", Sveta Nedjelja

"Kristuš je gore stal,
Naše griehe odebral.
I koje on tu ljubil,
Sobom si je v nebo zel..."

(popijevka na Veliku subotu;
zabilježio Josip Jordanić 1935.
u okolici Markuševca)

Hrvati kao narod žive zajedno s križem, tim simbolom kršćanstva, otkad su ga primili – već više od 1200 godina. U svojoj povijesti za nj su i pod njim krv svoju prolijevali, a prolijevaju je i danas. U životu jednog naroda nema samo svijetlih i radosnih trenutaka već teških i bremenitih, baš kao i u životu pojedinaca. Nema pravog uzlaznog puta uspinjanja i trajanja bez poteškoća. Često puta se govori da *"svatko nosi"* ili *"ima svoj križ"*.

Križ, nekadašnja sprava za mučenje na kojoj je Krist bio mučen i umro, njegovim uskrsnućem postaje znakom i simbolom uskrsne slave. Simbol trpljenja postaje simbolom spasenja i otkupljenja, simbolom pomirenja čovjeka s Bogom.

O štovanju križa i uspomeni na nj govore mnogi izrazi pučke pobožnosti, pa se spominje u mnogim prigodama. Tako je na pr. zabilježeno u Stupniku nadomak Zagreba 1896. god: *"Ujutro na Veliki petak, prije nego se sunce pomoli, izađe gospodar kuće, klekne, izmoli krunicu, pet Očenaša i pet zdravih Marija na čast peterim ranama Isusovim."* Ne treba ni spomenuti kako je opća pojava još i danas da se za vrijeme Svetog trodnevlja (Veliki četvrtak, petak i subota) ništa ne radi u polju niti na zemlji, jer je grijeh dirati u zemlju u kojoj Isus mrtav počiva. Značaj Velikog petka, tog dana smirenja i sabranosti duha, u narodnoj se duši još donedavna mogao pratiti svakog petka u godini zabranom izričaja veselja, pjesme i plesa. Svakako moramo naglasiti da je i pobožnost Križnog puta, otkako je uvedena u crkvenu praksu tijekom 17. stoljeća (Evropom se proširila u 15. stoljeću iz Španjolske, a u nju je došla iz Svete zemlje gdje se održavala još od starokršćanskih vremena), bila opće prihvaćena u našem narodu zahvaljujući prvenstveno franjevačkom redu. No, ne može se zaobići činjenica da su štovanje križa i ophod s njim poznati kod nas u nekim krajevima i više od pola tisućljeća. Tu prvenstveno mislimo na pučku pobožnost u procesijama s križem u krajevima južne Hrvatske, koje se i dan-danas održavaju na otocima Hvaru i Braču. U središnjoj Hrvatskoj također ne možemo mimoići činjenicu ophoda *"raspetnika"* – grupe od 3–4 mladića koji su, na Veliku subotu poslije podne nakon uskrsnuća ili *"goristajanja"*, obilazili donedavna sela i zaseoke Čučerja, Markuševca i Resnika. Grupu je predvodio bubnjar, a središnje mjesto zauzimao je križonoša. Selom su obilazili cijele noći do uskrsnog popodneva. Uz pjesmu, molitvu i ljubljenje križa skupljali su darove za crkvu. Običaj ophoda raspetnika održavan je u samom Zagrebu sve do 18. stoljeća, a dio pjesme naveden na početku zabilježen je već 1644. godine u Pavlinskoj pjesmarici, pa se može smatrati da je taj ophod još starijeg datuma.

Ove godine uskrsna izložba sastoji se od dva naoko samosvojna dijela povezana u jednu cjelinu. Osim uskrsnih običaja središnje Hrvatske, željeli smo, uz nastavak ciklusa uskrsnih izložbi, učiniti jedan korak više, pa smo pozvali zagrebačke umjetnike da nam se pridruže i u punoj umjetničkoj slobodi prikažu svoje viđenje Križnog puta. Okupilo ih se dvadesetak. Svaki pojedinačno, ali i kao cjelina, govore nam o stanju našega duha – bilo kroz suvremeni izraz sadašnje situacije – bilo kroz svevremenski pristup ocrtavanja patnji i boli kroz koje prolazi božansko i ljudsko.

Križ Velikog petka težak je i pretežak. Ratni križ također. I dok umorna Evropa maše svojim maslinovim grančicama "mirotvorstva" bez blagoslova, zamolimo raspetoga Spasitelja da nas, uz spominjanje na krvavu 50-godišnjicu "Križnoga puta" kojim su mnogi prošli, blagoslovi i pod našim današnjim teretom križa te podrži u vjeri da iza Velikog petka dolazi Uskrs.

PROF. JOSIP BARLEK

Autor izložbe: ***Josip Barlek*** Autori teksta kataloga: ***Josip i Mirjana Barlek; Lilijana Domić*** – Likovna postava izložbe: ***Diana Heide; Aleksandar Augustinčić*** – Pripomoć kod realizacije: ***Vesna Zorić, Aida Brenko*** – Preparatorski zahvati i rad na postavi: ***Preparatorske radionice Etnografskog muzeja, Zagreb*** Fotografije u katalogu: ***Nino Vranić, Duro Griesbach, Višnja Huzjak, Artur Habermuller, Josip Barlek*** – Fotografije u izložbi: ***Duro Griesbach, Nino Vranić, Višnja Huzjak, Artur Habermuller, Zlatko Mileusnić, Josip Barlek*** – Crteži u katalogu i izložbi: ***Natko Paša***

ZAHVALJUJEMO UMJETNICIMA KOJI SU SE UKLJUČILI U IZLOŽBU: *Ivan Antolčić, Aleksandar Augustinčić, Zlatko Čular, Ante Despot, Mira Dulčić, Vinko Fabris, Stjepan Gračan, Latica Ivanišević, Želimir Janeš, Zlatko Karaula, Zlatko Kauzlarić-Atač, Eugen Kokot, Ivan Lacković-Croata, Mato Mihinica, Natko Paša, Ratko Petrić, Pavica Pirc-Petrinjak, Josip Poljan, Branko Ružić, Stipe Sikirica, Zdravko Tišljar, Miro Vuco, Danijel Žabčić*

ZAHVALJUJEMO NA POMOĆI KOD SKUPLJANJA PODATAKA I GRAĐE: *Muzej Turopolja Velika Gorica, Gradski muzej Križevci, Muzej Like Gospić, KUD »Resnik«, KUD »Sv. Šimun Markuševec«, HKPD »Bosiljak« Čučerje, HKUD »Remete«, KUD »Martinčanke« Martinska Ves Desna, O. Š. Sv. Nedelja, Melita Danić, Višnja Huzjak, Olga Lastrić, Biserka Velić, Tatjana Kolak, Zdenka Ročić, Jagica Pokaz, Stjepan Pepelnjak, Mara Đanić, Josip Taritaš, Mara Lojen, Jela Keleš, Ivan i Marica Marković, Bara Kuntić, Zvonimir Širanović, Zrinka Babić, Dragica Derdić, Marina Kutleša, Ana-Marija Šnajdar, Ljerka Regula, Marija Jeremić, Olga Sertić, Elizabeta Golub, Marija Udiber-Žinić, Mila Čundeković, Ljubica Mirenić, Barica Lacković, Ivan Sandelić, Jelka Lukačin, Sidonija Trumbentaš, Barica Robić, Katica Juračak, Mira Orešković, Marica Krnežić, Alojzije Gulis, Cvjetan Brumen, Marica Katanec, Paula Markez, Mirna Nettig, Marija Ivšić, Josip Grgić, Jana Požgajec, Marija Majdak, Jagica Šterc, Ljubica Vinković, Marica Ščrbak, Marija i Jagica Jakopović, Ljerka Filipić, Katica Knežić, Zoran Petrčić, Kata-Zlata Petrčić, Magdalena Radočaj, Ana Kušt, Roze Radočaj, Mirjana Lovrenčić, Petar Malović, Katica Pavletić, Ružica Šolić, Jelena Krbavac, Dragica Butković-Miškulin, Ana Pezelj-Skipala, Sonja Tonković, Mate Šikić, Ana Medarić, obitelj Mance, Marija Domazetović, Marina Horvatić, Snježana Pavlović, Josip Šimecki, Katarina Gračan, Berislava Mačković*

Izdavač: ***Etnografski muzej Zagreb*** – Za izdavača: ***Damodar Frlan*** – Realizacija kataloga i plakata: ***PINXIT d.o.o.,*** Zagreb – Oblikovanje kataloga i plakata: ***Krešimir Bauer*** – Fotoslog: ***Futivić,*** Zagreb – Tisak: ***InArt,*** Zagreb – Naklada: 500

USKRSNI OBIČAJI SREDIŠNJE HRVATSKE

Kao najveći blagdan katoličke crkve, Uskrs se slavi od samog početka kršćanstva. Slavljenje tog dana ima kod Hrvata važno mjesto u ciklusu proljetnih običaja koji se odlikuje bogatstvom raznolikih oblika. U njemu možemo naći stare pretkršćanske elemente isprepletene s novijim kršćanskima, magijsko-simboličke radnje i vjerske običaje koji su svi zajedno stopljeni u narodnu tradiciju. Mnogo toga već je nestalo u bližoj ili daljoj prošlosti, ali neke tradicije još žive. Uz mnoga obilježja slavljenja Uskrsa tipična za sve Hrvate, ima i nekih specifičnih upravo za pojedine krajeve Hrvatske.

Zbog toga smo željeli nizom izložbi uskrsnih običaja pojedinih krajeva Hrvatske kroz nekoliko godina, uz prikaz sličnosti i razlika, obuhvatiti cijeli prostor naše domovine. Uz građu koju je Etnografski muzej u Zagrebu sakupio u svom 75-godišnjem radu, nastojali smo intenzivnije istražiti i pokazati ono što je u našem narodu još živo.

Ove bismo se godine, poslije prikaza uskrsnih običaja sjeverne Hrvatske 1991. (Hrvatsko zagorje, Međimurje, Podravina) i 1992. godine (Slavonija, Baranja, Srijem), posvetili krajevima središnje Hrvatske. Nastavljajući započeti ciklus želja nam je da javnosti približimo područje koje se proteže od križevačko-bjelovarskog kraja na sjeveru, sve do Like na jugu. Uz posebni naglasak na zagrebačku okolicu, obuhvatit ćemo Moslavinu, Posavinu, Pokuplje, Jaskansko prigorje, Žumberak, Banovinu, Kordun i Gorski kotar.

U većem dijelu središnje Hrvatske rat je napravio pravu pustoš. Veliki dio područja je okupiran; mnogo je ljudi prognano iz svojih domova i raseljeno. Mnogi su nažalost stradali i poginuli. No duhovne vrednote i tradicije koje preživjeli nose u svojim srcima, svjedoče o njihovoj snazi i živoj želji da nastave svoj život na temeljima svojih predaka. Svjesni svog nacionalnog identiteta, živo njeguju običaje i drže do njih. Svjesno, a i duboko instinktivno potvrđuju načelo velikog Antuna Radića da je *"u običajima za vječna vremena saliven u tuč sav duševni život naroda"*.

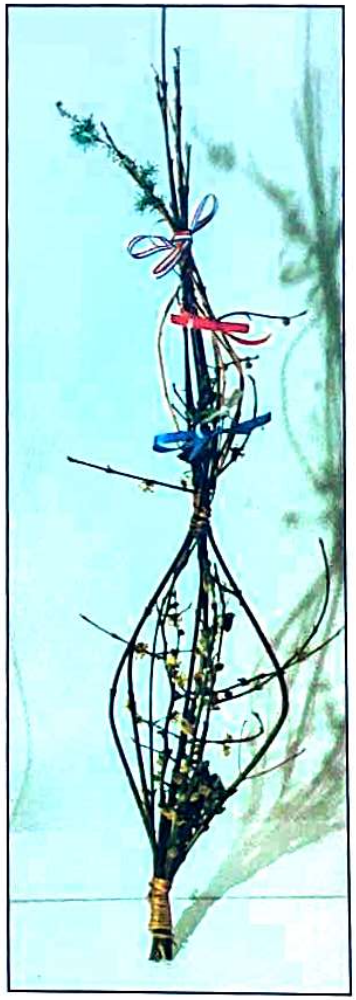

Puška za Cvjetnicu
Zagreb
Izradio Zvonimir Širanović 1995.

Dječaci s *košarama* na Cvjetnicu
Samobor
Presnimak iz Zbornika za narodni život i običaje (18)
Zagreb 1913. Foto: M. Lang

Dječak s *drenkom* za Cvjetnicu
Velika Gorica 1961.
Foto: Višnja Huzjak, Muzej Turopolja, Velika Gorica

Uskrsu prethodi 40 korizmenih dana. Sam naziv *"Korizma"* latinskog je porijekla. To je razdoblje pokore, molitve i posta. Svatko se na neki način suzdržava od jela i pila, jer se pripreme za Uskrs smatraju kao doba očišćenja, trpljenja i trapljenja. Redovito se posjećivao Križni put u crkvi, uglavnom petkom i nedjeljom. Postilo se srijedom i petkom. Čak štoviše, meso se upoće nije jelo do Uskrsa. U Samoboru, kako navodi M. Lang 1913. godine, od Pepelnice do Uskrsa bile su zatvorene sve mesnice u gradu. Samo se u jednoj meso moglo dobiti za bolesnike – uz liječničku potvrdu. No zato se pred kućama mogao vidjeti *"močeni štokfiš"* (bakalar) u *"škafovima"*.

Od samog početka Korizme *"zatvarale"* bi se svadbe i sve ostale zabave na kojima se pjevalo i sviralo. Zbog toga ni nošnja nije smjela odražavati uobičajenu veselost i živost. Današnje starije generacije još se sjećaju pokajnoga ruha bijele ili žute boje i velikih bijelih marama vezanih ispod vrata kako su nosile žene u Korizmi a osobito u Velikom tjednu po čitavoj Posavini, Moslavini i široj zagrebačkoj okolici. U Resniku ta se odjeća zvala *"tuženina"*, u Martinskoj Vesi *"prostina"*, a u Kupinečkom Kraljevcu se reklo *"crni se v belini"*. Osim u ruhu simbolika Korizme izražavala se i u nazivlju korizmenih nedjelja: *"Čista"*, *"Pačista"*, *"Bezimena"*, *"Sredoposna"*, *"Gluha"* i *"Cvjetnica"*.

Naročito važnu ulogu ima nedjelja pred Uskrs zvana *"Cvjetnica"*, *"Cvetnica"*, *"Cvetna nedelja"*, *"Cvetna nedela"*, *"Cvitna nedilja"*, kada djeca i odrasli nose cvijeće i grančice tek propupalog drveća na blagoslov u crkvu, gdje se ono nosilo u velikim procesijama s križem i blagoslovilo prije mise. Kitice i grančice mogu biti veće ili manje što ovisi o tome tko ih nosi (dijete ili odrasli član kuće), ali i o lokalnoj tradiciji. Kao osnovni sastojak susrećemo drijenak, pa se često cijela kitica zove *"drenek"*, *"drinove grančice"*. Negdje je to jedna ili više grančica samo odrezanih od drva, drugdje s upletenim pobočnim grančicama u krugove (*"lucnje"*). Mogu biti ukrašene *"panklinom"* (svilenom trakom), vunicom ili koncem za vezenje. Bogatstvom isprepletenih oblika jedne ili nekoliko grančica drijenka ističu se sela Posavine, Turopolja i zumberačkog kraja. Drijenak općenito simbolizira zdravlje, pa se vjeruje da svoju magijsku moć, s ostalim cvijećem, prenosi na kuću, ljude i zemlju. U Krašiću tako postoji vjerovanje *"tko ima puno cvjetova na grani, imat će te godine puno purana"*. Uz drijenak u kitici će se naći lijeskove i vrbove jednogodišnje šibe, *"božje drvce"*, bršljan, imela, procvjetale grančice voćki, proljetno cvijeće a ponegdje češljugovina.

Veće i bogatije kitice negdje se nazivaju *"košarice"* – kao u Samoboru i Generalskom Stolu, odnosno *"košare"* u Ogulinu. Mladež se takmiči tko će napraviti ljepšu košaricu za blagoslov. Tko ima stoku, nosit će veću, pa će poslije dati blagu da obrsti grančice, a šibe će zataknuti za krov. Veće grane i snopove *"kitja"* nose muški članovi domaćinstva, a djeca i žene samo manje grančice. Poslije blagoslova grančice se nose kući i zadijevaju za svetu sliku, kućnu gredu, ili se spremaju na istaknuto mjesto u kući, da bi se čuvale kroz godinu dana. Kod nevremena uzimaju se dijelovi grančica i bacaju u vatru kako bi blagoslovljeni dim rastjerao oluju i zaštitio ukućane i polja od groma ili tuče. U nekim krajevima (Lika, Kordun) žena bi *"križala"* oblake držeći u jednoj ruci sito a u drugoj blagoslovljenu grančicu. Dimom od zapaljene grančice negdje bi se liječilo bolesnu djecu (Dubranec). No velike grane u kitici imale su osim magijske uloge (zaticanjem u polje prizivao se bolji urod), i magijsko-praktičnu namjenu: služile za prvo istjerivanje blaga iz kuće ili su se od njih pravila posebna pomagala u domaćinstvu: štap za *"tepenje"* maslaca ili bičalo za bič (S. Nedelja, Čučerje). U nekim krajevima se nosilo po nekoliko svežnjeva grančica koje su se zaticale ne samo za svetu sliku u kući već – kao u Lici – i oko kuće, na dovratak staje, u hambar sa žitom, u polje, ali i u grobne humke svojih pokojnika, da bi uspjeh u gospodarstvu *"išao prema gore"*.

Rano ujutro na Cvjetnu nedjelju vršio se još jedan običaj a to je umivanje u vodi u koju se stavljalo proljetno cvijeće (latice jaglaca, ljubice) i jaje (umjesto jaja kasnije se stavljao novac). U Lađevačkom Selištu vodu je trebalo donijeti s vrela u subotu naveče (*"iza dana"*), a tad se beru i *"cvitne rožice"*. Voda s cvijećem stavljala se u drvenu zdjelu ili lavor i ostavljala negdje na drvima preko noći, odnosno sakrivala u grmlje ili šupljinu starog debla. Ujutro su djeca još prije izlaska sunca tražila vodu da se u njoj umiju; tko ju je prvi našao, dobio je i jaje. Zatim su se umili svi članovi obitelji, djeca i odrasli, žene i muškarci, da bi bili lijepi i zdravi cijele godine. Voda se zatim, zajedno s cvijećem, bacila na krov kuće; sve to moralo se obaviti prije izlaska sunca. To umivanje *"u cviću"* prije sunca kao stari lički običaj navodi i M. Hećimović-Seselja za Ivčević Kosu uz pjesničko obrazloženje da se to radi da bi čovjek bio *"zdrav kao drinić"*, djevojka *"lipa ko fijolica"*, a dijete da *"treperi i raste kao bršljan"*. Ovaj običaj umivanja poznat je još na Kordunu i široj okolici Zagreba (Horvati).

Pogača za Veliki petak
Cvitović, Slunj
Izradila Magdalena Radočaj 1995.

Pisanica strugana iglom
Lađevačko Selište, Slunj
Izradila Roze Radočaj 1993.

Pisanica ukrašena voskom i perom
Rastoke, Slunj
Izradila Mirjana Lovrenčić 1993.

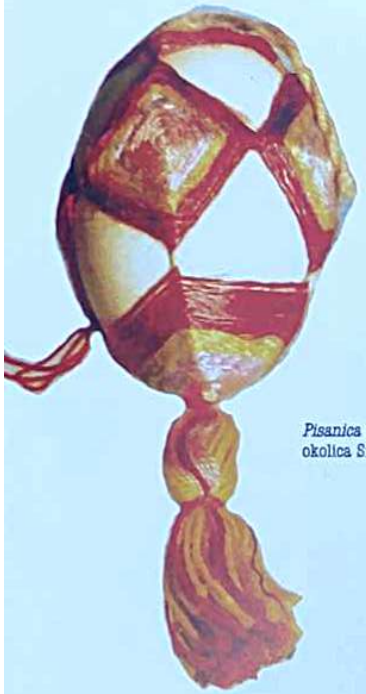

Pisanica s vezenim ukrasom
okolica Siska, 1927

Pisanica ukrašena voskom i *"cvekom"*
Cvitović, Slunj
Izradila Magdalena Radočaj 1995.

Na kraju korizmenog razdoblja, u njegovu posljednjem tjednu, započinjale bi pripreme za Uskrs.

Veliki tjedan, uz uređivanje i vapnjenje kuće, karakteriziraju slikoviti običaji. Uz one izrazito vjerskog karaktera (zavezivanje zvona na Veliki četvrtak, korištenje škrebetaljki – *"regetalnica"*, *"regetaljki"*, *"škrtalnica"* – umjesto zvona, pravljenje, čuvanje i obilaženje *"božjeg grobeka"* na Veliki petak navečer i Veliku subotu do podne, te blagoslov uskrsne vatre i unošenje svjetla na Veliku subotu), susrećemo se i s onima do kojih ljudi sami drže ili ih spominju. Opća pojava je zabrana diranja u zemlju od Velikog četvrtka do Velike subote, negdje tako stroga da su ljudi bosi hodali *"Isusa kuševat"* (Kupinečki Kraljevec) kako *"cvekima"* od cipela ne bi ranili zemlju (opanci su dozvoljeni), a kamo li da bi radili nešto na zemlji. Pa i djeca na paši pazila bi da štapom kojim su tjerali stoku ne šaraju po zemlji (Krašić). Izuzetak je običaj u Lici da se na Veliki petak može u već izoranu zemlju posaditi krumpir jer će biti najbolji i najkrupniji.

Veliki petak dan je velike žalosti i strogog posta i nemrsa koji se i dan-danas održava. Nekad se jelo samo jedamput na dan i to obično kuhani posoljeni grah, krumpir ili ribu. U Žumberku jedu se *"opuvanci"* – krumpir pečen u pećnici u kori – s malo soli i salatom od kiselog zelja. U okolici Slunja se radi *"kljukuša"* – beskvasna pogača koju domaćica izlomi na komadiće (nož se ne smije koristiti na Veliki petak), prelije vrelom vodom i začini s malo ulja i češnjaka. U nekim krajevima piju mnogo crnog vina – tako u Lici a i u okolici Zagreba, s napomenom da će čovjek dobiti *"toliko krvi koliko vina popije"*. Drugdje je vino zabranjeno jer to je *"krv Isusova"*; tu se pije rakija.

Ne samo na selu, već i u gradskim sredinama – pa i u samom starom Zagrebu – Veliki tjedan bio je posebno obilježen. Stari Zagrepčani se sjećaju da je pred Drugi svjetski rat u to vrijeme u svim kinima igrao *"Ben Hur"*, a u *"Velikom kazalištu"* na Veliki petak obvezatno se prikazivala Wagnerova opera *"Parsifal"*. To je u Zagrebu bio pravi glazbeni doživljaj na koji se dolazilo iz drugih gradova Hrvatske.

Opće prihvaćeni običaj na Veliki petak bio je bojenje jaja – *"pisanica"*. Danas se koriste kupovne boje za jaja u kojima se jaje oboji pa se na nj nalijepi sličica, međutim još je poznato i održava se nekoliko tradicijskih načina ukrašavanja jaja. Svakako je najzanimljivije pisanje po jajetu voskom s pomoću osobite pisalice s lijevkom (*"kisica"*, *"cvek"*) odnosno školskim perom ili iglom omotanom koncem. Pisalica ili posudica s voskom grije se na vatri kako bi tekući vosak omogućio crtanje uzorka. Nakon što se jaja *"napišu"*, stavljaju se u boju (često tekstilnu ili od ljuski luka) i polagano zagrijavaju do vrenja, pa se kuhaju desetak minuta. Ovaj način nekad je bio poznat na širem području Hrvatske, dok je danas osobito živ kod Slunjana, u Pokuplju te u zagrebačkoj okolici (Čučerje, Kupinečki Kraljevec). Drugi način je struganje obojanog jajeta britvom (u okolici Bjelovara i Križevaca) ili iglom (Lađevac kod Slunja) gdje se s površine jajeta skida sloj boje. Način otiskivanja sitnog lišća (peršin, breza, stolisnik) u novije je vrijeme vrlo popularan: na jaje se pritisne listić pa jaje omota tankom tkaninom i sveže kako se listić ne bi pomicao. Nakon toga kuha se u boji, a na jajetu ostaje otisak prislonjena lišća. Na području Moslavine i križevačkog kraja poznata je i tehnika lijepljenja spirala od srčike šaša, (zukve) po površini jajeta. Radi se o močvarnoj biljci po nazivom sit (Juncus) čija se mekana srčika lako svija kad je biljka svježa. Konačno, postoji i način oplitanja jaja vunom, svilom ili koncem u obliku raznobojnih rombova ili poprečnih pruga, što se izvodi na ispuhanom jajetu s pomoću igle. Nažalost, ovu efektnu tehniku već malo tko zna (zasad je potvrđena samo u okolici Siska – u Martinskoj Vesi, Boku i Staroj Drenčini). U novije vrijeme radi se i lijepljenjem raznobojne vune po jajetu.

Od prirodnih boja najomiljenija je ona od lukovih lupina (*"luščinja"*) koja daje crvenkasto-smeđu boju. Ispitivanja su pokazala da se u nekim krajevima još sjećaju upotrebe drugih biljnih boja, tako orahovih žila za smeđu (Gornji Miklouš), kore od žutikovine (Berberis vulgaris L.) odnosno trušlikovine (Rhamnus frangula L.) za žutu boju (Kupinečki Kraljevec), korijena koprive za zelenkastu, a korijena broća za ružičasto-crvenkastu boju. Dok pravi broć (Rubia tinctorum) koji daje tamno-crvenu boju, raste samoniklo samo u našem mediteranskom području, u okolici Zagreba i Pokuplju koristi se mekušica (Galium molugo), biljka iz porodice broćevki, koju ljudi zovu *"broć"* (Pisarovinska Bregana, Kupinečki Kraljevec, Desni Štefanki). Danas se obično miješa s lukovinom da bi se postigao ljepši crvenkasto-smeđi ton. Kod starijih primjeraka pisanica iz Banovine koristila se i boja od boba za tamno-smeđu a *"jalšova"* kora za crvenkasto-žutu boju. Početkom stoljeća koristila se kora tzv. brazilskog drveta (Cesalpinia echinata) zvanog u narodu *"trišćica"* ili *"crveno drvce"*. Ta je kora davala crvenu boju, a

Pisanica ukrašena voskom i perom
Cvitović, Slunj
Izradila Magdalena Radočaj 1995.

Pisanec ukrašen voskom
Čučerje
Izradila Marica Kuntić 1974.

Pisanec ukrašen voskom
Krapje, Posavina 1991.

Pisanec ukrašen voskom
Staro Štefanje, Čazma 1992.

Pisanec ukrašen voskom i kisicom
Donja Kupčina
Izradio Zoran Petrčić 1993.

Marica Marković *piše pisance*
Čučerje, Zagreb 1994.

prodavali su je trgovci; nakon Drugog svjetskog rata nije se više mogla nabaviti, a njezino mjesto zauzele su tekstilne boje.

Ornamentika pisanica kreće se od strogo geometrijske, preko stiliziranih geometrijskih uzoraka do biljnih, životinjskih i predmetnih. Od geometrijskih motiva nalazimo osmokrake zvijezde (rozete), pojaseve od sitnih crtica, točkica, trokute i rombove; tu su zatim razne kuke, spirale, svastike, triskeli. Od biljne ornamentike najčešće su cvjetne grane ili pojedinačni cvjetovi (često proljetno cvijeće kao visibabe i jaglaci), a od plodova grozdići i žitni klasovi. Biljni likovi često prelaze u geometrizirane oblike (stilizirane borove grančice, vitice, a u novije vrijeme i pleter); od životinjskih likova susrećemo pticu, zeca, janje, ribu, a predmetnu ornamentiku zastupaju grablje, vile, srce, križ, crkva, sunce, a u novije vrijeme hrvatski grb. Za mnoge od motiva više se ne znaju nazivi, a i simbolici se već gubi smisao. Česti su i natpisi – od uobičajenoga *"Sretan Uskrs"* nalaze se i pojedinačne poruke i pozdravi od ljubavnih (*"Moja ljubav nek sja stalna, ko na nebu mjesečina sjajna"*) preko prijateljskih (*"Ovo jaje lijepo kao onaj koj ga primi"*) do domovinskih (*"Pozdrav hrvatskim braniteljima"*, *"Oj Hrvatska, oj, visoko nam stoj!"*).

Pisanice se izrađuju za dar osobama u obitelji odnosno nekome do koga je onome koji pisanicu poklanja, osobito stalo; pravilo je da kuma mora napraviti pisanicu svome kumčetu (*"zetecu"* i *"zetici"* – Čučerje) i baka svojim unucima, često i roditelji svojoj djeci. Simbolika motiva pokazuje kome je koja pisanica namijenjena: tako se grablje (*"zupci"*) daju gazdi kuće (Čučerje). U Donjoj Kupčini pisanica s hrastovim lišćem i žirovima poklanja se starijem čovjeku za dugovječnost, ona s tri vrste žita mladoj ženi za plodnost, zeca će dobiti malo dijete koje treba prohodati, a ptica dijete koje treba progovoriti. Momak i djevojka izmjenjuju pisanice s cvijećem koje nosi ljubavnu poruku. Svakako se cijeni lijepo *"napisana"* pisanica jer ona pokazuje trud i poštovanje osobe koja ju je poklonila.

Ponegdje su se pisanice počele pisati i ranije; tako se u okolici Slunja počinje na Gluhu nedjelju. U Cvitoviću kod Slunja djevojke bi znale napisati po 60 pisanica pa bi ih, osim svojima u kući, poklanjale momcima koji su im u zimsko doba svirali na prelima.

Pisanice iz slunjskoga kraja izrazito su vješto napisane; bogata motivika geometrijskog i biljnog uzorka prerasta u prave umjetnine bilo da su izrađene voskom ili struganjem iglom. Cvitović, Rastoke i Lađevac neka su od sela gdje se izrada pisanica održala kao živa tradicija sve do trenutka izbijanja rata. Raseljeni prognanici ali i oni koji su te krajeve napustili i ranije tražeći posao u Zagrebu, Karlovcu, Njemačkoj ili Kanadi, nisu zaboravili to staro umijeće već su ga transponirali u druge motive prema vlastitom umjetničkom afinitetu. Koliko truda i preciznosti treba za ta mala remek-djela teško je i reći, ali ta se vještina strpljivo uči uz majku i baku od malih nogu.

Osim novo prikupljenih pisanica, Etnografski muzej u Zagrebu čuva izuzetno vrijednu zbirku starih pisanica koje su se sakupljale još od samog osnutka Muzeja 1919. godine.

Na Veliku subotu u Jaskanskom prigorju, Žumberku, Posavini, Pokuplju te Kalničkom kraju radili su se veliki zeleni stošci od borovice, raznoga granja, borovih grana, loze, kukuruzovine i slame. Negdje je prikupljanje materijala počinjalo još na Cvjetnicu pa su se na određena mjesta vozila puna kola tih sirovina. Stošci su se zvali *"vuzmenjaki"* , *"vuzmenke"*, *"vuzemke"*, *"vazmenke"*, *"uzelnjaki"*, *"vuzmenjki"*, *"vuzmice"*. Svaki kraj, dio sela ili mjesta pravio ga je za sebe. U ravničarskom kraju slagali su se pred crkvom usred sela ili kod raspela, a u pobrežju na što višem ili vidljivijem brdašcu. Oko njega skupljala se mladež, osobito djeca, da bi ga čuvali čitave noći. Na Uskrs u zoru zapalili su ga i gledali čiji je plamen najveći. Takve vatre mogu se povezivati preko križevačkog područja s Hrvatskim zagorjem, a time i s ostalom srednjom Evropom. Oko Jasterbarskoga, Krašića te oko Križevaca običaj paljenja uskrsnih vatri održao se do danas.

Dječji doživljaj uskrsnoga krijesa opisao je u svojim memoarima i dr. Vladko Maček: *"Iako još dijete, nisam cijelu noć mogao spavati od brige da ne bih propustio za ono vrijeme tako veličajni prizor kad se vuzmenjak razbukta u visoku lomaču. Roditelji su redovito duboko spavali kad bi naša služavka Janica došla tihim koracima do mog kreveta i šapnula mi u uho: – Idemo! U tili čas bio sam obučen i polazio s njom do pašnjaka gdje je uz ogromni plamen vuzmenjaka mladež sela pjevala Kraljice neba raduj se. Kad se vuzmenjak utrnuo, legao bih skinuvši samo cipele opet u krevet..."*

U okolici Zagreba na Veliku subotu, kako je već spomenuto u uvodu, postojao je jedinstveni običaj *"raspetnika"*, kad se, uz najavu bubnja, željno iščekuje skupina koja nosi križ. Mlade snahe, koje su se te godine udale, daruju križ ručnicima ili pečama.

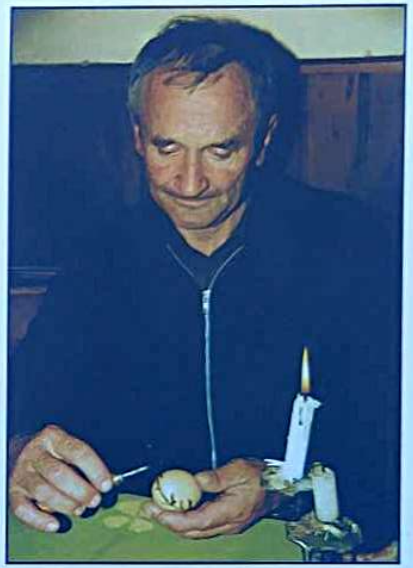

Ivan Marković *piše pisance*
Čučerje, Zagreb 1994.

Kovrtanj s pisancima – uskrsni kruh
Nevinac, Bjelovar
Izradila Mara Danić 1995.

Vuzmica priređena na uskrsni krijes
Gornja Reka, Križevci, oko 1930.

Blagoslov jela na Uskrs
Rakitovec, Velika Gorica
Foto: Višnja Huzjak 1962. Muzej Turopolja V. Gorica

Na Veliku subotu vrijedi pravilo nemrsa. To je dan kad se užurbano dovršavaju poslovi pred Uskrs: peku se kolači (*"gibanice"*, *"kuglofi"*), kuha se šunka. U nekim krajevima postoji poseban kruh (*"svečenica"* u Lomnici, *"kovrtanj"* u Nevincu kod Bjelovara) koji se nosi na blagoslov.

Blagoslov jela (*"žegenj"* u Gorskom kotaru, *"svećenje"* u okolici Slunja, *"posvećenje"* u zagrebačkoj okolici) važan je trenutak: negdje se obavlja na Veliku subotu, ali češće na sam Uskrs ujutro.

Djevojke ili žene koje nose jelo na blagoslov, obući će lijepu (*"cifrastu"*) odjeću. Danas se jelo nosi u manjim košarama, *"cegerima"*, u tanjuru u salveti ili u plastičnim vrećicama, dok su se još do polovice ovoga stoljeća koristile velike okrugle košare (*"korpe"* u Posavini, *"merice"* u Turopolju, *"kuneštre"* u Lici i Kordunu); nosile su se na glavi na posebnom *"svitku"* od šarenih krpica, a bile su pokrivene svečanim stolnjacima ili bogato ukrašenim ručnicima. U Lici jelo se nosilo i u torbama. Košara je znala biti teška i do 10–15 kg, pa se koji put trebalo izmjenjivati u nošenju ako je put do crkve bio dug. Nosila se čitava šunka, gibanica, kruh, *"povitica"*, kuhana jaja, pisanice, mladi luk, hren, sol, a ponegdje i kobasice, sir, vino i rakija. U zagrebačkoj okolici znali su nositi pečenog purana ili kokoš. U Gorskom kotaru pripremili bi posebno jelo zvano *"želudac"* od jaja, kruha, kockica šunke i slanine izmiješanih zajedno i kuhanih u dobro zatvorenom svinjskom želucu. Za nj je trebalo i po 30 jaja.

Košare su se stavljale u duge redove na pod u crkvi, produžujući se prema potrebi na prostor pred crkvom. Kod posvete se otkrivaju. Tamo gdje nema crkve, kao nekad u Remetincu, posveta se vršila na otvorenom. Danas se na blagoslov više ne nosi toliko hrane već se odreže od svega pomalo, a košarica ili vrećica drži se u ruci.

Posvuda važi pravilo da se nakon blagoslova mora žuriti kući jer će ona osoba koja prva dođe *"doma"* (u Turopolju zvana *"pisanica"*), biti prva u svemu čitave godine, a njezina kuća najnaprednja u obavljanju poslova. Djevojke vjeruju da će se te godine udati.

U kući ukućani već čekaju za stolom; u Lici moraju prije blagoslovljene hrane pojesti pupoljak od drenka s grančice blagoslovljene na Cvjetnu nedjelju. Zatim se svim ukućanima podijeli po komadić od svakoga jela, pa mnogi odmah pojedu svu blagoslovljenu hranu, a drugi sačuvaju dio za drugi dan. Mrvice s uskrsnog stola moraju se pažljivo sakupiti i baciti u vatru.

Kao najveći blagdan, Uskrs (*"Vazam"*, *"Vuzem"*, *Vuzam"*) u našem narodu naročito se svečano slavio. Nakon blagovanja posvećenog jela obukao se svatko što je ljepše mogao, osobito momci i djevojke, te krenuo u crkvu. Pa i veselo brujanje zvona poslije trodnevnoga muka kao da govori o veselju svakog pojedinca. Svatko osjéća da je došlo novo blagoslovljeno doba i da počinje novi život. Zbog toga se nastoji obući bar nešto novo od odjeće ili obuće. Na misi se okuplja cijelo mjesto, a rođacima i prijateljima čestita Uskrs. Nekad su se razmjenjivale pisanice, naročito među mladima, a povelo bi se i kolo uz pjesmu prvi put nakon korizmenog razdoblja.

Uskrsni ponedjeljak nastavak je uskrsnog slavlja, pa se tog dana posjećuju rođaci i prijatelji te odlazi na izlete. Tog dana bile su poznate igre *"nacukavanja"* odnosno *"tuckanja"* s pisanicama, što se već u 14. stoljeću bilježi za Zagreb. Kao što D. Hirc opisuje zagrebačko proštenje na Uskrsni ponedjeljak u Remetama 1901. godine, takvih primjera mogli bismo naći u nogim drugim krajevima Hrvatske.

PROF. MIRJANA I JOSIP BARLEK

Blagoslov jela na Veliku subotu
Remetinec 1936.
Foto: Habermüller

POPIS UMJETNIKA NA IZLOŽBI
»USKRSNI OBIČAJI...«

1. *Branko Ružić*
   Raspelo
   papiere mache, 55x47 cm
2. *Vinko Fabris*
   Raspelo
   terakota, 27x47 cm
3. *Čular Zlatko*
   Raspelo
   patinirani gips, 160x120 cm
4. *Pavica Pirc-Petrinjak*
   Ratna pisanica iz Siska 1991.
5. *Latica Ivanišević*
   "Uskrsna radost"
   300x500 cm
6. *Natko Paša*
   Prijedlog za uskrsne razglednice
   30x40,5 cm

POPIS RADOVA »KRIŽNI PUT«

I. **Isusa osuđuju na smrt**
Želimir Janeš
industrijski aluminij, 48x28x11,5 cm

II. **Isus uzima na(se) križ**
Stipe Sikirica
Branko Ružić
gips, 18,5x14,5 cm

III. **Isus pada prvi put pod križem**
Mato Mihinica
reljef u drvetu (kruška), promjer 64 cm

IV. **Isus susreće svoju majku**
Mira Dulčić
papiere mache, 60x85 cm
Miro Vuco
reljef, terakota, 45x70 cm

V. **Šimun Cirenac pomaže Isusu nositi križ**
Ante Despot
reljef, pečena zemlja, 70x80 cm
Eugen Kokot
tempera, papir, 145x275 cm

VI. **Veronika daje Isusu rubac**
Zdravko Tišljar
instalacija

VII. **Isus pada drugi put pod križem**
Ivan Antolčić
drvo, 230x140x40 cm

VIII. **Isus govori uplakanim ženama**
Latica Ivanišević
oblikovana plastična juta, 300x400 cm

IX. **Isus pada treći put pod križem**
Ratko Petrić
drvo, 305x37x30 cm

X. **Isusa svlače**
Branko Ružić
reljef, bronca, 18x14 cm

XI. **Isusa pribijaju na križ**
Zlatko Kauzlarić, Atač
instalacija, 100x200x100 cm, kombinirana tehnika
Stjepan Gračan
drvo, vis. 110 cm

XII. **Isus umire na križu**
Vinko Fabris
reljef u drvetu (kruškovina) 91x40 cm
Aleksandar Augustinčić
željezna šipka, 50x180 cm

XIII. **Isusa skidaju s križa**
Josip Poljan
gips, 100x70 cm

XIV. **Isusa polažu u grob**
Zlatko Karaula
reljef, porculan, 46x29 cm
Ivan Lacković-Croata
tuš, papir, 180x90 cm

XV. **Uskrsnuće**
Josip Poljan
patinirana terakota, 48x62 cm
Danijel Žapčić
28x20 cm, akvarel

Želimir Janeš

Branko Ružić

Mato Mihinica

Mira Dulčić

Miro Vuco

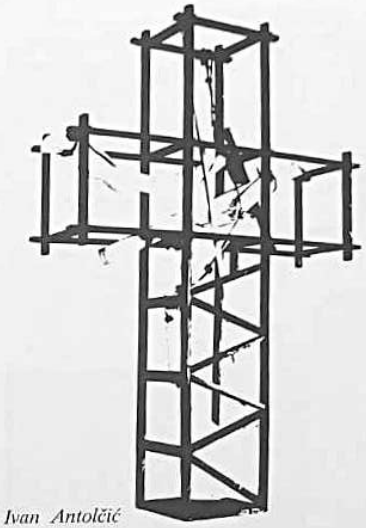

Ivan Antolčić

Latica Ivanišević

Ante Despot

Eugen Kokot

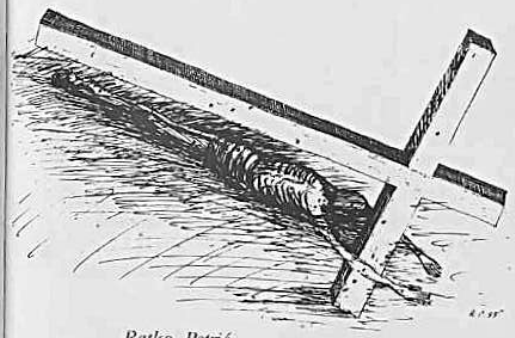

Ratko Petrić

Branko Ružić

Među silnom svjetinom, koja se nasladivala mukama Isusovim, našla se jedna pobožna žena, te požali Isusa. Ona mu pruži rubac, da otare svoje krvavo lice. A za nagradu vraća joj Spasitelj sliku presvetog obraza svoga, utisnutu u rubac. Kako je lijepo ogledalo dobila sveta Veronika! Ogledaj se u to ogledalo često!

Zdravko Tišljar

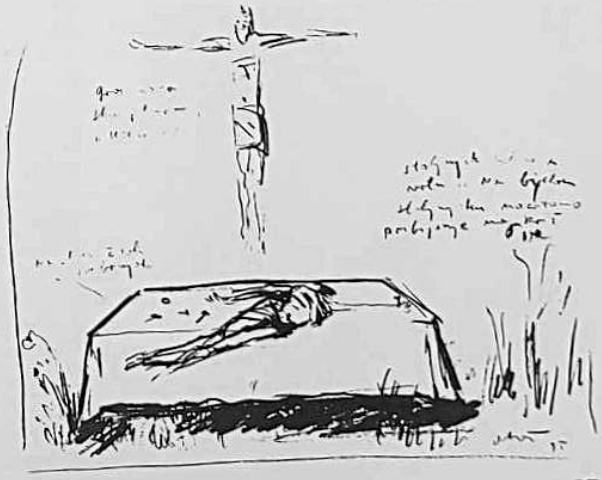

Zlatko Kauzlarić Atač

Vinko Fabris

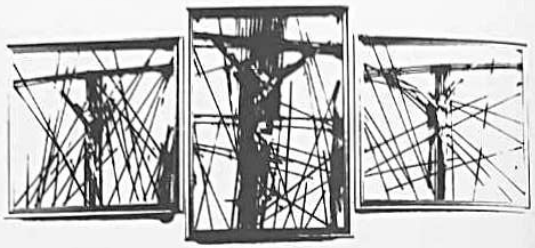

Aleksandar Augustinčić

Zlatko Karaula

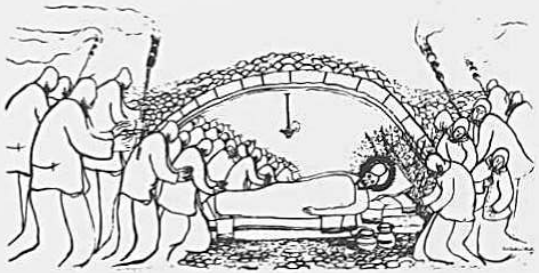

Ivan Lacković Croata

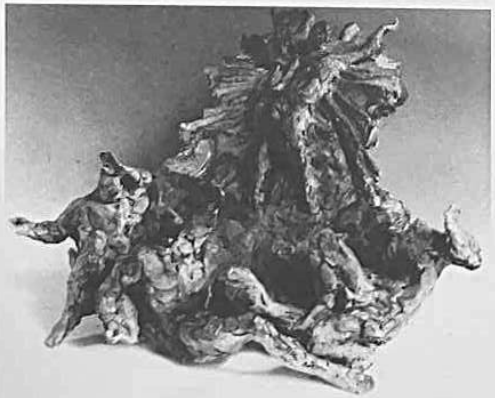

Josip Poljan

Danijel Žapčić

Teško je razgraničiti što je umjetnost određena ili omeđena sakralnim temama a što naprosto umjetnost, jer, svako umjetničko djelo, ako to zaista jest, iskazuje onu duboku duhovnost koja je našla različite načine izražavanja kako u području religije tako i u onom (čiste) umjetnosti. Ako prizovemo u pamćenje i slikarstvo Caravagia umjetnost u funkciji sakralnog neće biti manje *"grešna"* niti će, prisjetimo li se Maljevićevog suprematističkog eksperimenta čista umjetnost biti manje *"sakralna"*. to je napokon, pitanje transpozicije. Ili ako primjetimo jezik kršćanstva, to je pitanje Transfiguracije odnosno Preobraženja gdje u doslovnoj i slobodnoj interpretaciji riječ postaje tijelom, a tijelo križem. U ovakvom je transfiguracijskom nizu dakako zapisan obrat od apstraktnog k figurativnom i obratno.

O ovom će obratu svjedočiti nesporazum između ikonodula (onih koji štuju slike kao predodžbe) i ikonoklasta (onih koji će nastojati protjerati slikara iz crkve kao Platon pjesnika iz Države). A spor ikonodula i ikonoklasta iz VII. i VIII. stoljeća, ponavljajući se tijekom vremena, na razne će načine odrediti neke važne markacije u povijesti umjetnosti. Ako pojednostavimo do razjašnjenja Gordijskog čvora (suvremene) umjetnosti i osnovi umjetničkog iskustva stoje i figuracija i apstrakcija, prikazivačko i nadprikazivačko te su i jedno i drugo upisani u temelje intelektualnog iskustva.

Što znači fokusirati znak raspeća i razgrađivati ga u kontekstu Puta križa? Ponajprije znači svjedočiti pripadnost kulturološkom kontekstu kršćanstva, a potom znači promišljati sebe u svojevrsnom komunikacijskom sustavu univerzuma. Jer križ kao znak koji dijeli i sabire nebo i Zemlju upućuje na komunikaciju između četiri elementa, na dijalog između Boga i čovjeka. Kao grafem on se iz vlastitog središta, u kojem je čovjek, beskonačno širi u Sveobuhvatno, k Bogu. Na tom tragu križ se od predodžbe koju reducira znak pomiče u apstrakciju. Međutim, tematiziranje Puta križa je narativno, prikazivačko, također sveobuhvatno, ali na razini umanjenice (osobnog) čovjekovog puta na zemlji koji se može rekonstruirati ponajprije naracijom. Redicuranjem takove naracije razrađeni su prizori Puta križa utemeljeni u XV. stoljeću što je, bez sumnje, odredilo suvremeni komunikacijski sustav Zapada. Otada, najprije sedam, a potom četrnaest postaja postaju mjestima meditacije i molitve. Doduše, Via crucis, sa postajama koje ikonografski sažimlju Muku Kristovu, kao mjesta štovanja nalazimo ranije u Jeruzalemu. Dominikanac Alvaro je poštovanje Puta križa prenio u Cordobu odakle se ovaj kult proširio u Europu. U XVII. stoljeću na razini baroknog, protureformacijskog programa 14 postaja Puta križa postaje nezamjenjivim mjestima u korpusu Crkve, postaju kako identifikacijskim mjestom vjernika tako i identifikacijskim mjestom umjetnika. Stoga je izložba pred nama samo dio onog tematski konačnog a autorski beskonačnog niza koji svjedoči Put križa. Od prve postaje, od prizora kada Isus na se prima Križ, do četvrte postaje kada susreće majku, a potom mu Šimun Cirenac pomaže nositi križ (V. postaja). Ili kada mu Veronika pruža rubac (VI. postaja) do prizora kad umire na križu (XII. postaja) i kada ga polažu u grob (XIV. postaja) prepoznajemo svjedočanstva Muke koja na osobnoj i autorskoj razini nalazi puta u meditaciji i interpretaciji umjetnika. Napokon ljepota ove izložbe je u njenoj nepredvidivosti, jer autori nisu bili ograničeni zadacima odnosno podjelom posla. Oni su već gotove radove, kao materijalizaciju svojih opsesivnih mjesta naprosto priložili temi Muke. Stoga se ona proširila na Posljednju večeru, simbole Kristove muke, na prazno mjesto u Getsemanskom vrtu gdje je Isus molio Oca *"neka me mimoiđe ova čaša"*. Izložba je napokon, scenografskim punktovima povezana u koherentnu cjelinu koja svjedoči razinu tradicije, tradicionalnog pristupa temi Kristove muke i križa, ali i razinu suvremenosti, koja upućuje na reinterpretativni način postmoderne.

PROF. LILIJANA DOMIĆ

Ornamentika pisanica zagrebačke okolice

Ornamentika pisanica Pokuplja

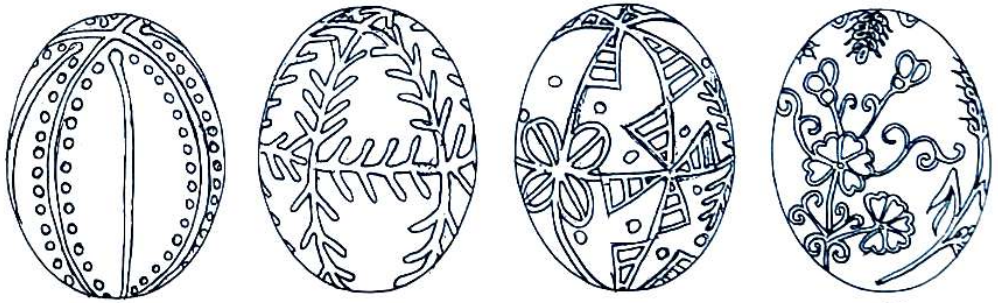

Ornamentika pisanica Moslavine i Posavine

Ornamentika pisanica Banovine

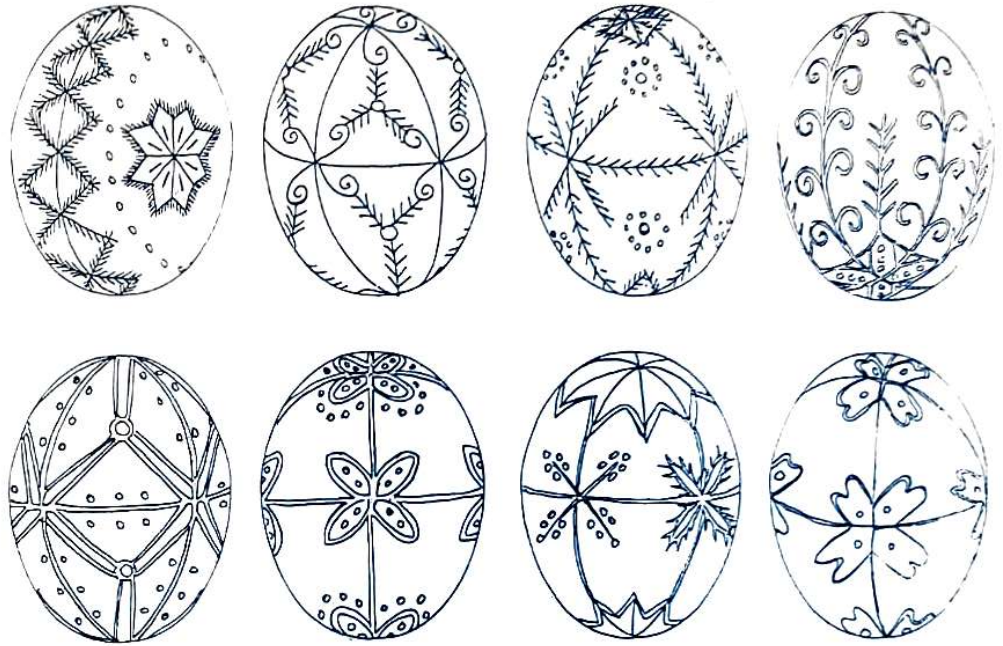

Ornamentika pisanica Korduna

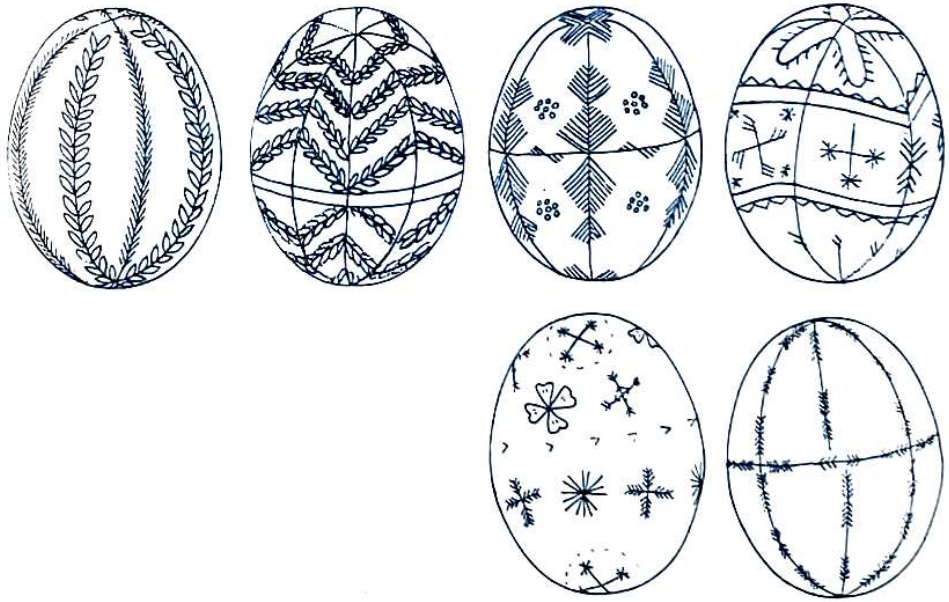

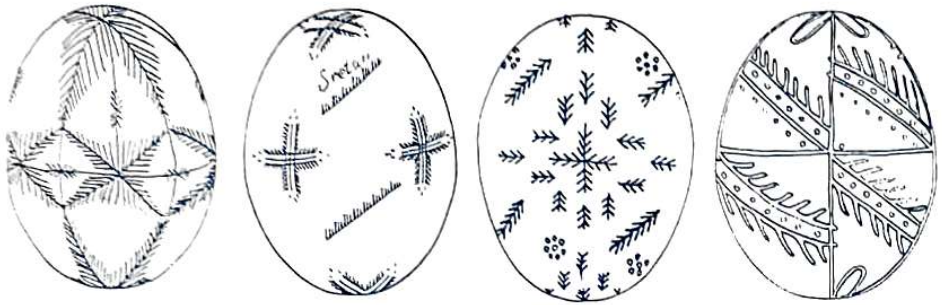

Ornamentika pisanica Like i Gorskog kotara

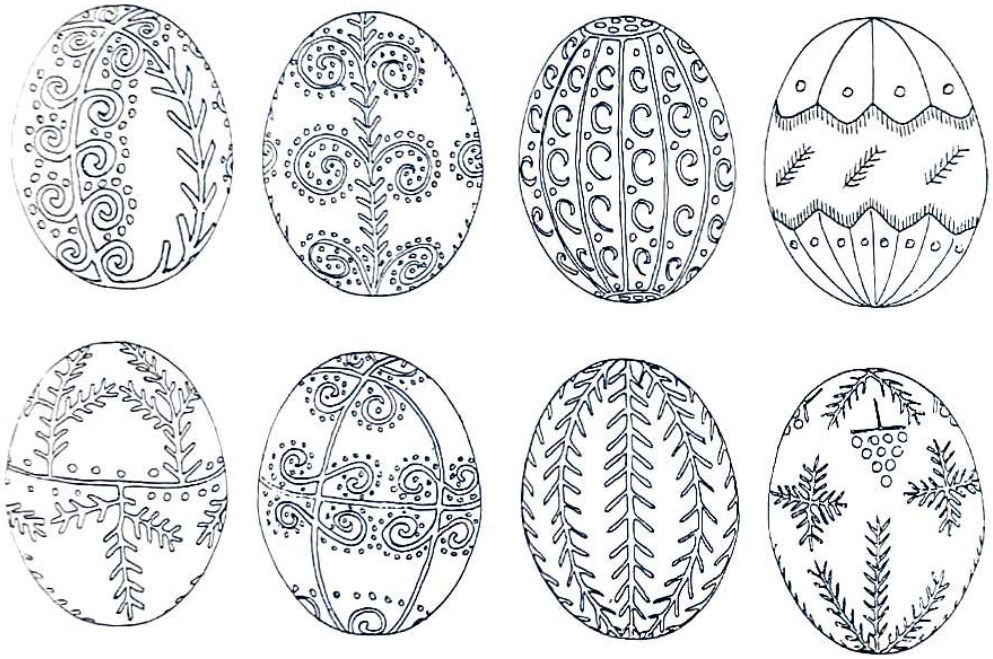

KATALOŠKI POPIS

KRIŽEVAČKO-BJELOVARSKI KRAJ

1.
ŠKRABETALJKA
za Veliki ljudan; ljeskovina. Izradio E. Čoporda
Inv. br. 3220 Gradski Muzej Križevci

2.
PISANICA
ukrašena voskom; na crvenkasto-smeđoj pozadini bijele šare; ornament pretežno biljni: grančice, cvjetovi, točkice, zvjezdice. Izrađena 1962.
Inv. br. 823 GMK, Križevci

3
PISANICA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijele šare. Ornament biljni: grančice, cvjetovi, listovi; natpis »Sretan Uskrs«. Izrađena 1962.
Inv. br. 823 GMK, Križevci

4.
PISANICA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijele šare. Ornament geometrijski i stilizirani biljni: krugovi od crtica i vitica. Izrađena 1962.
Inv. br. 823 GMK, Križevci

5.
PISANICA
ukrašena voskom; na plavoj pozadini bijele šare. Ornament biljni i životinjski: grančice, cvjetovi, pilići; natpis »Sretan Uskrs«. Izrađena 1962.
Inv. br. 823 GMK, Križevci

6.
PISANICA
ukrašena struganjem, na crvenoj pozadini bijeli ornament: grančice, cvjetovi, osmokrake zvijezde obrubljene orticama. Izrađena 1962.
Inv. br. 823 GMK, Križevci

7.
PISANICA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijeli ornament podijeljen u 8 polja: cvjetovi s 4 i 8 latica, slova "S" i "U". Izrađena 1962.
Inv. br. 823 GMK, Križevci

8.
PISANICA
drveno obojano jaje; na crvenkasto-smeđoj pozadini bijeli ornament podijeljen u 8 polja: nasuprotne oble kuke obrubljene sitnim orticama. Izrađena 1962.
Inv. br. 823 GMK, Križevci

9.
PISANICA
drveno obojano jaje; na crnoj pozadini crveni i žućkasti ornament: vijuge, srca, točkice. Izrađena 1962.
Inv. br. 823 GMK, Križevci

10.
PISANICA
ukrašena voskom; na svijetlo-plavoj pozadini bijele šare: kombinacije vitica – spirala. Izrađena 1962.
Inv. br. 823 GMK, Križevci

11.
PISANICA
drveno obojano jaje; na crvenoj pozadini bijeli ornament podijeljen u 8 polja: svastike, kuke, četverokuti, točkice. Izrađena 1962.
Inv. br. 823 GMK, Križevci

12.
PISANICA
ispuhano jaje ukrašeno zukvom (šitom) i raznobojnim staniol-papirićima (crvenim, plavim, žutim). Ornament: spirale i trokuti.
Izradila Ivana Kolar 1994.
Zavičajna zbirka Žabno, Sv. Ivan Žabno

13.
PISANICA
ispuhano jaje ukrašeno zukvom i raznobojnim staniol-papirićima (crvenim, žutim, plavim). Ornament: spirale i trokuti.
Izradila Ivana Kolar 1996.
Zavičajna zbirka Žabno, Sv. Ivan Žabno

14.
PISANICA
ispuhano guščje jaje ukrašeno zukvom i raznobojnim staniol-papirićima. Ornament: spirale, trokuti. Izradila Ivana Kolar 1996.
Zavičajna zbirka Žabno, Sv. Ivan Žabno

15
PISANICA
ispuhano guščje jaje opleteno žutom, crnom, crvenkasto-smeđom, crvenom, zelenom i bijelom vunom. Ornament: okomite i vodoravne pruge, rombovi.
Izradila Ivana Kolar 1995.
Zavičajna zbirka Žabno, Sv. Ivan Žabno

16.
PISANICA
ispuhano jaje opleteno crnom, crvenom, žutom i bijelom vunom. Ornament: okomite pruge, omčice i cik-cak. Izradila Ivana Kolar 1996.
Zavičajna zbirka Žabno, Sv. Ivan Žabno

17.
PISANICA
ukrašena voskom; na crvenkasto-smeđoj pozadini ružičaste šare. Ornament biljni: grančice s grozdićima, na vrhovima zvjezdolike šare.
Izradila Kata Maček. Dar S. Matasovića 1923.
Inv. br. 6606, Mali Carevdar

18.
USKRSNO JAJE
ukrašeno struganjem, na ljubičastoj pozadini bijele šare. Ornament biljni: cvjetovi, lišći. Dar Muzeja za umjetnost i obrt 1945.
Va 82, Bjelovar

19.
USKRSNO JAJE
ukrašeno struganjem, na ljubičastoj pozadini bijele šare. Ornament biljni: cvjetni struk, grančica s plodovima. Dar MUO 1945.
Va 83, Bjelovar

20.
USKRSNO JAJE
ukrašeno voskom, na crnoj pozadini crvene, žute, zelenkaste, ljubičaste i bijele šare. Ornament biljni: cvjetne grane. Na jednoj polovici veliki natpis "Bata". Vjerojatno rad pripadnika češke narodnosti. Dar MUO 1945.
Va 79, Bjelovar

21.
USKRSNO JAJE
ukrašeno voskom; na crvenkasto-smeđoj pozadini ružičaste i bijele šare. Ornament biljni: lisnate grane, isprekidane rozete. Dar MUO 1945.
Va 85, Bjelovar

22.
USKRSNO JAJE
ukrašeno voskom; na smeđoj pozadini ružičaste i bijele šare. Ornament biljni: grane s lišćem, na oba vrha četverolist. Natpis "Hristos voskrese" i godina "1934". Vjerojatno rad pripadnika srpske narodnosti. Dar MUO 1945.
Va 84, Bjelovar

23.
USKRSNO JAJE
ukrašeno struganjem; na crnoj pozadini bijele šare. Ornament biljni i životinjski: cvjetna grana, janje i natpis "Sretan Uskrs".
Dar V. Pintera i M. Davile 1934.
10631 A, Bjelovar

24.
USKRSNO JAJE
ukrašeno struganjem; na crnoj pozadini bijele šare. Ornament biljni: cvjetne grančice i rozete. Dar V. Pintera i M. Davile 1934.
10631 B, Bjelovar

25.
PISANICA
ukrašena struganjem; na ružičastoj pozadini ornament: grančice, zvjezdice, srce i slova "V J". Dar M. Markovca 1922.
1739, Ivanska

26.
PISANICA
ukrašena struganjem; na ružičastoj pozadini bijeli ornament: grančice, cvjetce. Dar M. Markovca 1922.
1739, Ivanska

27.
PISANICA
ukrašena struganjem; na smeđoj pozadini bijele šare. Ornament biljni i životinjski: cvjetne grane, 2 goluba. Dar F. Filipovica 1928.
6608, Predavac

28.
PISANEC
ukrašen s pomoću "zlatotopke" (izjedanjem dušičnom kiselinom); na crnoj pozadini bijele šare. Ornament biljni: gusto i precizno izvedene lisnate grančice.
Dar A. Franjević 1922.
1728, Staro Štefanje

29.
PISANEC
ukrašen struganjem; na zelenkasto-sivoj pozadini bijele šare. Ornament biljni: 2 cvjetna struka i natpis "Želim Sretan Uskrs". Dar J. Trobec 1923.
4855, Štefanje

30.
KORPA ZA POSVEĆENJE
košara u kojoj se nosi jelo na blagoslov; nosi se na glavi. Okrugla, izrađena od guljene vrbove šibe. U njoj KOVRTANJ (Va 447) – okrugli uskrsni kruh s rupom u sredini i ukrasima od tijesta; pokriveno KRPOM (28146) od bijela domaćeg platna izrađenoga na 4 nicanice i daščicu. Dar M. Danić 1936.
28145, Nevinac

31–36.
PISANCI
ukrašeni struganjem; na ljubičasto-crvenoj ili smeđoj pozadini bijele šare: listovi, cvjetovi (visibabe), koncentrični krugovi, pilići, zec, leptir, natpis "Sretan Uskrs". Izradila i darovala Mara Danić iz Nevinca kod Bjelovara, 1936.
Va 448, Nevinac

ZAGREBAČKA OKOLICA

Vitrina I.

37–53.
PISANICE
ukrašene voskom, bojane u brodu, trulilkovini, lukovini, ornament biljni ("na propust", "na petoprstu travu") i stilizirani geometrijski ("na uzlice", "na zaboške"). Izradila Ana i Mara Lojen, Marija Puškarić, Stana Vlašić 1994.
Va 492, Krapinski Kraljevec

54–62.
PISANICE
ukrašene voskom, bojane u lukovini pomiješanoj s brodom, ornament biljni (lađnik, cvijet) i stilizirani geometrijski ("na vuzlice", "na frkukeze"). Izradila Mara Hasan 1991.
Va 337 (F), Pisarovinska Sregana

63.
VOJSK
kremeđi voska za pisanje po jajima. Dar M. Hasan 1991.
Va 338, Pisarovinska Sregana

64.
PERO
školsko pero nasađeno na kokošje pero, za pisanje po jajima. Dar M. Hasan 1991.
Va 338, Pisarovinska Sregana

65.
VOJSK
kremeđi voska za pisanje po jajima. Dar M. Lojen 1994.
Va 423, Krapinski Kraljevec

66.
KROČ
metalno korijenje brosa za bojenje jaja (daje crvenkastu boju).
Dar M. Lojen 1994.
Va 423/2, Krapinski Kraljevec

67.
TRUŠLJIKOVINA
kremeđi oguljene kore za bojenje jaja (daje žutu boju).
Dar M. Lojen 1994.
Va 424/2, Krapinski Kraljevec

68.
TRUŠLJIKOVINA
grana s kore se skida kora za bojenje. Dar Slave Stajduhar 1994.
Va 426, Krapinski Kraljevec

69.
KITICA
rukovet grančica za blagoslov, zamotanih vezivom; izradila i darovala Jela Kelek 1996.
Va 464, Krapinec

70.
DRENJEK
grančice drenka, imele, šljive i jabuke; izradila Danica Žnidić 1995.
Va 495, Lukinić Brdo

71.
DRENJEK
grančice drenka i drugog bilja ukrašene vunicom; izradila Kata Ačić 1995.
Va 494, Cerovski Vrh

Vitrina II.

72.
ŠKREBETALJKA
za Veliki tjedan; drvo obojano ljubičasto-crveno, s bijelim zvjezdicama (dječja igračka); dar J. Novak 1927.
6054, Čučerski Vidovec

73.
ŠKREBETALJKA
drvo, pastirski rad, dar M. Tkalčića 1922.
1727, Podsused

74.
ŠKREBETALJKA
drvo; bogato izrezbarena i obojana kupinovim sokom; po seljačkom uzoru izradio dr. D. Trobec, dar 1922.
1637, Zagreb

75.
PISANICA
jaje obojano ljubičasto crvenom za kopiranje; strugani ornament (grančice, listići, krugovi i niz trokuta); izradio V. Požić, dar J. Požića 1921.
Inv. br. 715, Jarun

76.
PISANICA
kao prethodni broj; ornament: grančice, cvjetovi, zvjezdolike rozete.
Inv. br. 715, Jarun

77.
JAJE POTKOVANO
pačje jaje potkovano metalnom potkovicom, kukicom za vješanje i slovima "SB" (razvijenijeno Salamonu Bergeru, prvom direktoru Etnografskog muzeja); izradio J. Radošek. Dar S. Bergera 1931.
Inv. br. 6626, Zagreb

78.
JAJE POTKOVANO
pačje jaje potkovano metalnom potkovicom, kukicom za vješanje i slovima "W"; dar O. Ceraj 1937.
Inv. br. Va 48, Horvati, Zagreb

79.
PISANICA
ukrašena voskom, na smeđoj pozadini bijele šare: kuke obrubljene urticama. Darovao T. Sruk 1932.
Inv. br. 9503, Čučerje

80.
PISANICA
ukrašena voskom, kuhana u lukovini; na smeđoj pozadini bijele šare: cvijet, borova grančica i natpis "Sretan Uskrs". Dar KUD "Markuševec" 1992.
Inv. br. Va 381, Markuševec

81–85.
PISANCI
ukrašeni voskom, kuhani u lukovini; na smeđoj pozadini bijele šare: četverokuti s točkom, grablje, vile, borove grančice, cvjetovi. Izradili i darovali Ivan i Mara Marković 1994.
Inv. br. Va 496, Čučerje

86–94.
PISANCI
ukrašeni voskom, kuhani u lukovini; na smeđoj pozadini bijele šare: grančice, cvijeće i natpisi "Sretan Uskrs". Izradila Bara Kuntić 1995. Dar KUD "Bosiljak".
Inv. br. Va 467, Čučerje

95–101.
PISANICE
ukrašene voskom; na smeđoj ili ljubičastoj pozadini bijele šare: spirale, riba, leptir. Izradio i darovao Zvonimir Štranović 1995.
Inv. br. Va 443, Horvati

102–108.
PISANICE
ukrašene voskom, na smeđoj ili ljubičastoj pozadini bijele šare: ornament biljni: žito, borove grančice, čir. Izradila i darovala Zrinka Babić r. Štranović 1995.
Inv. br. Va 444, Horvati

109–116.
PISANICE
4 ukrašene voskom; na ljubičastoj pozadini bijeli cvjetni ornament; 2 strugane uglom: na smeđoj pozadini bijele grančice; 1 ukrašena otiskom lista na smeđoj podlozi. Nabavljene posredstvom D. Derđić 1993.
Inv. br. Va 497, Derđić (Hrvati)

117–119.
PISANICE
ukrašena otiskivanjem lišća na smeđoj podlozi (kuhana u lukovini). Izradila Martina Kutleša 1995. Dar KUD "Remete".
Inv. br. Va 464, Remete

120
PISANICA
ukrašena otiskivanjem lišća na smeđoj podlozi (kuhana u lukovini). Izradila Ljubica Šebi-Poljak 1995. Dar E. Rona.
Inv. br. Va 413, Zagreb

121–130.
PISANCI
ukrašene voskom, bojane u lukovini; na smeđoj pozadini bijeli ornament: *"na grojzdeke"*, *"na fojice"*, *"na rožice"*, *"na zafrkade"*. Izradila Ana Popovčić 1995.
Inv. br. Va 508, Pokupski Gladovec

131–143.
PISANICE
Razne tehnike; skupljene uz akciju Radio-Ljiljemsa 1992.
Inv. br. Va bb, Zagreb

144.
PISANICA
od bojanog drva, ukrašena aplikacijom sitnih raznobojnih perlica; ornament cvjetni; oko 60 godina. Vlasništvo dr. Lj. Regule.
Inv. br. Zagreb

145.
PISANICA
od bojanog drva, u obliku šuplje kutije s poklopcem. Ornament: "pečki vez"; oko 60 godina. Vlasništvo M. Jermenić.
Inv. br. Remetinec

146.
PODLOŽAK
za pisanicu; bojana keramika izrađena u obliku kokice, s udubinom za jaje. Nabavljeno u Zagrebu 1994. Dar O. Bertić.
Inv. br. 28142, Zagreb

147.
PODLOŽAK
za pisanicu; bojana keramika izrađena u obliku pijetla, s 12 udubina za jaja. Nabavljeno u Njemačkoj 1976. Dar O. Bertić.
Inv. br. 28141, Zagreb

148.
PUŠKA
snop pletenih grančica za Cvjetnicu: drenak, cica-mace, žute vrbove šibe, zimzelen i borovica. Izradio i darovao Zvonimir Štranović 1996.
Inv. br. Va 445, Horvati

149.
KITICA
rukovet grančica za Cvjetnicu: cica-mace, brâljа, žuta vrba. Izradila Elizabeta Golub 1996. Dar KUD "Remete".
Inv. br. Va 465, Remete

150.
DRENJEVINA
drenova grančica svinuta u omču, ukrašena raznobojnim končićima. Izradila i darovala Marija Udbor Žinić 1994.
Inv. br. Va 432, Obrezina

151.
DRENJEK
drenova grančica za Cvjetnicu, svinuta u omču i privezana konopom.
Izradila i darovala Mila Cundeković 1996.
Inv. br. Va 506, Velika Mlaka

152–153
DRENJEK
A) velika grana drenka svinuta u luk i ukrašena ručnikom; za zvonara. B) isto samo bez ručnika, za ministranta. Čuva se u sakristiji crkve do Pepelnice (kad se spali za pepeljenje). Izradila Ljubica Mirenić i Barica Lacković 1995.
Inv. br. Va 477, Velika Mlaka

154.
DRENJEK
rukovet grančica za Cvjetnicu: šeširuga, brâljan, lijeska, vrba, forzicija.
Dar Muzeja Turopolja 1996.
Inv. br. Va 507, Veleševec

155.
KITA ZA CVJETNICU
pleter od vrbovih šiba (*"bekovine"*) s drijenkom i lijeskom.
Izradio Ivan Sandelić 1995. Dar dr. S. Pepelnjaka.
Inv. br. Va 504, Resnik

156–158.
KITICA, DRENJEK
A) grane drenka za Cvjetnicu, (lukovi ukrašeni svilenim koncem), B) za bičalo i C) za *"šepalež"* za maslao. Izradila i darovala Barica Kuntić 1995.
Inv. br. Va 515, Čučerje

159.
KITICA
rukovet grančica za Cvjetnicu: drijenak, sunovrati.
Izradila Jelka Lukačin 1995. Dar KUD "Markuševec".
Inv. br. Va 468, Markuševec

160.
SVEČANICA
uskrsni kruh za blagoslov, s 3 upečene pisanice i pletenicom od tijesta.
Izradila Milka Cundeković 1995.
Inv. br. Va 509, Lomnica

161.
GRANICA S TRI FILE
uskrsni kolač od 3 "struce" s nadjevima od oraha, maka i rogača.
Izradila Barica Robić 1995.
Inv. br. Va 510, Buševec

U SPOMEN 100-GODIŠNJICE RODENJA PROF. DR. MILOVANA GAVAZZIJA – SJEĆANJE NA PROFESOROV RAD

JASKANSKO PRIGORJE I ŽUMBERAK

162–171.
PISANICE
raznoliko ukrašene: 6 napisanih voskom i kuhanih u lukovini, 2 s dvobojnim ukrasom s voskom, 2 opletene koncem; ornament: vitice, srca, četverolisti, rombovi. Izradile Mira Orešković i Marica Krnčić 1996.
Va 498, Krašić

172–175.
PISANICE
ukrašene voskom; na smeđoj i ljubičastoj pozadini bijele i crvene šare. Ornament stilizirani geometrijski (zupci, crtice) i biljni (cvjetna grančica).
Dar A. Smoljanić 1927.
6230, Radatovići, Sošice

176.
ČEGRTALJKA
drvo; izradio F. Borašić; s izložbe dječjih radova 1923.
2815, Petrovina

177.
KOŠARA
velika okrugla košara za blagoslov, pokrivena stolnjakom s crvenim utkanim ukrasom; oko 50 godina. Vlasništvo M. Orešković
Krašić

178–179
DRENJEK
grane drenka s pobočnim grančicama svinutim u *"lucnje"* (lukove).
Izradila Mira Orešković 1995.
Va 499, Krašić

180.
KOŠARICA
rukovet grančica za blagoslov: drijenak, brâljan, vrijes, lijeska. Izradio i darovao Alojzije Guliš 1995.
Va 466, Brasilovje, Ruda

181.
GRANČICA
grančica za blagoslov ukrašena koncem za vezenje. Dar O. Š. Sv. Nedelja 1996.
Va 502, Sv. Nedelja

182.
KRIŽ
uskrsni kruh – pletenica u obliku križa.
Izradila Marica Katanec. Dar O.Š. Sv. Nedelja.
Va 500, Sv. Nedelja

183.
SRCE
uskrsni kruh – pletenica u obliku srca.
Izradila Paula Markez 1996. Dar O.Š. Sv. Nedelja.
Va 501, Sv. Nedelja

MOSLAVINA I POSAVINA

184–187.
PISANCI
ukrašeni voskom; na crvenoj pozadini bijele šare. Ornament biljni: cvjetna grančica. Izradila Marija Ivšić 1996. Dar J. Grgića.
Va 469, Gornji Mikluš

188–197.
PISANCI
raznoliko ukrašeni: 2 strugana britvom (geometrijski motivi), 3 jednobojna (*"lisci"*), 5 s lijepljenom raznobojnom vunom, 1 s lijepljenim sitom (sašom).
Izradio i darovao Josip Grgić 1996.
Va 471, Gornji Mikluš

198.
PISANEC
ukrašen otiskom raznolikih listića na crvenoj pozadini.
Izrađen 1995. Dar posredstvom J. Grgića.
Va 472, Gornji Mikluš

199–204.
PISANCI
ukrašeni voskom; 3 neobojana, ostali s bijelim šarama na crvenoj ili smeđoj pozadini. Ornament biljni (cvjetne grane). Izradila Marija Ivšić 1993.
Va 473, Gornji Mikluš

205–206.
PISANCI
različito ukrašeni: 1 strugan britvom, 1 s prilijepljenom zukvom, 2 s lijepljenom vunom. Izradio J. Grgić 1993.
Va 474, Gornji Mikluš

208–210.
PISANCI
ukrašeni voskom i iglom, bojani u žilama od oraha; na tamnosmeđoj pozadini bijele šare. Ornament: vitice, zupci, točke. Dar J. Grgića 1993.
Va 475, Gornji Mikluš

211.
PISALJKA
igla za pisanje voskom, na štapiću od kukuruzovine; omotana koncem, te vosak u limenoj kutiji. Dar J. Grgića 1993.
Va 476, Gornji Mikluš

212–213.
PISANICE
ukrašene voskom, na modroj pozadini jednostavne geometrijske šare (cik-cak pojas, rombovi, borove grane). Dar Karas 1928.
Inv. br. 5608, Stare Pračno, Sisak

214–216.
PISANCI
ukrašeni voskom, na tamno-crvenoj pozadini bijele geometrijske šare.
Dar S. Šimića 1991.
Inv. br. Va 323, 325, 326, Krapje

217–219.
PISANICE
2 ukrašene voskom, na žutoj odnosno zelenoj pozadini bijele grančice, spirala, pčela, saće i natpis "tata"; 1 crvena, ukrašena otiskom lišća. Dar posredstvom V. Levanić 1991.
Inv. br. Va 516, Kutina

220.
PISANICA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijele cvjetne šare i natpis "Moja ljubav nek sja stalna ko na nebu mjesečina sjajna" i "Kako ovo cvijeće cvate, ali moje mlado lice vene za te". Dar D. Trobec 1930.
Inv. br. 330, Vagovina, Čazma

221–224.
PISANICE
ukrašene voskom; 2 smeđe, 2 crvene s geometrijskim šarama (trokuti, grančice). Dar S. Markovića 1932.
Inv. br. 1698, Kaniška Iva

225–226.
PISANICE
ukrašene voskom, na sivoj pozadini bijele zvjezdolike šare (rozete) i cvijeće (durdice). Dar P. Vujnovića 1924.
Inv. br. 3296, Kutina

227.
POTKOVANO JAJE
slično jaje poukrasno metalnim potkovicom, izradio Stjepan Janik 1932.
Dar I. Matijevića.
Inv. br. 9504, Trnovčina

228.
PISANEC
ukrašen voskom, na crvenoj pozadini bijele cvjetne šare i natpis "Ovo jaje od srca ne daje". Izradila Ana Kovačević 1962.
Inv. br. Va 126, Gornji Mikleuš

229–236.
PISANCI
ukrašeni igličom umočenim u vosak, na smeđoj pozadini krupnije bijele šare. Izradila Jelka Podgajec sa školskom djecom 1996. Dar KUD "Martinšanka".
Inv. br. Va 488, Martinska Ves Desna

237–240.
PISANICE
ukrašene voskom, na crvenoj pozadini bijele stvolike šare, cvjetovi, grančice, izlomljene crte. 1 smeđa s uzdužnim prugama. Dar M. Somborca 1924.
Inv. br. 3288, Gubec, Sisak

241.
PISANEC
ukrašen voskom, na crvenoj pozadini bijele cvjetne grančice. Izradila Ankica Petrunja 1962.
Inv. br. Va 124, Gornji Mikleuš

242.
TANJUR ZA VUKEM
drveni podložak za pisanice s 12 udubina za jaja. Nabavljeno na trgu na Kaptolu u Zagrebu 1922.
Inv. br. 1558, Letovanić

243.
PISANICA
ukrašena voskom, na smeđoj pozadini bijele šare: trokuti naizmjence ispunjeni točkicama. Dar B. Dobronić 1922.
Inv. br. 1704, Topolovec, Sisak

244.
PISANICA
pisanica pisana kiselinom po jaju obojanom u lukovini. Izradila Jelica Brlek 1966.
Inv. br. Va 149, Sunjska Greda

245.
GUSA
za Veliku subotu. Dar KUD "Martinšanke" 1995.
Inv. br. Va 490, Martinska Ves Desna

246.
IGLA, ŠKRABA, VOSEK
pribor za pisanje voskom po jajima. Dar KUD "Martinšanke".
Inv. br. Va 489, Martinska Ves Desna

247.
DRENEK
grančice za blagoslov: bršljan, drijenak, imela, vrba. Izradila Jagica Pokaz 1996.
Inv. br. Va 491, Martinska Ves Desna

248.
PUŠLEK
grančice za blagoslov: drijenak i svib. Izradila i darovala Marija Majdak 1996.
Inv. br. Va 466, Gaj, Vrbovec

249–251.
PISANCI
ispuhana jaja opletena raznobojnom svilom; izradile Jagica Štere i Ljubica Vinković 1996. Dar KUD "Martinšanke".
Inv. br. Va 486, Martinska Ves Desna

252–258.
PISANCI
ispuhana jaja opletena raznobojnom svilom; izradila Marica Šćrbak 1996. Dar KUD "Martinšanke".
Inv. br. Va 487, Zeljezno Desno

259–264.
PISANCI
2 ispuhana jaja opletena koncem, a 4 svilom u boji. Izradile i darovale Marija i Jagica Jakopović 1995.
Inv. br. Va 511, Bok, Sisak

265–271.
PISANICE
4 ispuhana jaja opletena koncem, 3 svilom u boji. Izradila i darovala Katica Knezić 1996.
Inv. br. Va 512, Stara Drenčina

272.
PISANICA
ispuhano jaje opleteno raznobojnom svilom i pamukom. Dar M. Somborca 1924.
Inv. br. 3291, Stara Drenčina

273.
PISANICA
ispuhano jaje opleteno raznobojnom svilom i pamukom. Dar M. Somborca 1924.
Inv. br. 3290, Hrastelnica

274.
PISANICA
ispuhano jaje opleteno raznobojnom svilom. Dar M. Somborca 1923.
Inv. br. 2491, Sela, Sisak

275–277.
PISANICE
ispuhana jaja – 2 s vezenim uzorkom, 1 s rombovima od raznobojnog pamuka i svile. Dar K. Gruščića 1925.
Inv. br. 4330, Martinska Ves

278.
PISANICA
jaje s našivenim ukrasom od raznobojne svile, s kiticom. Dar S. Ličanina 1926.
Inv. br. 5609, Kratečko, Sisak

279–280.
PISANICE
s našivenim ukrasom od raznobojne svile i vune; s kiticom.
Dar M. Somborca 1927.
Inv. br. 6376, okolica Siska

281.
PISANICA
s našivenim ukrasom od raznobojne svile; ornament: rombovi. Dar. P. Vujnovića 1929.
Inv. br. 7217, Erdedsko Galićevo

282.
MOLITVENIK
star oko 100 godina. Vlasništvo dr. Lj. Rogule.
Inv. br. Volunder

POKUPLJE

283–297.
PISANCI
pisani "fišikom" s voskom, bojani u lukovini. Ornament biljni i životinjski: hrastove grančice, klasje, cvijeća, ptica, zec, miš.
Izradio i darovao Zoran Petrčić 1993.
Va 435, 436, Donja Kupčina

298–301.
PISANCI
pisani "fišikom" s voskom, bojani u lukovini. Ornament biljni: hrastov žir, vitice, paralelne točkice. Izradila i darovala Kata Zlata Petrčić 1993.
Va 438, Donja Kupčina

302.
PISANEC
pisan voskom, bojan lukovinom. Ornament: stilizirana svastika, klasovi.
Izradila Ljubica Peruš 1993.
Va 439, Lasinjsko Novo Selo

303–308.
PISANCI
pisani voskom, bojani u lukovini. Ornament: srca, borove grančice, hrvatski grb te natpisi "Sretan Vuzam prijatelji" i "Sretan Uskru dragi branitelji".
Izradila Slavica Radišević 1999.
Va 442, Desni Štefanki

309.
KISICA
pisalica za jaja, u obliku drvene žličice s metalnom cjevčicom; držak završava zmijskom glavom. Izradio i darovao Zoran Petrčić 1995.
Va 437, Donja Kupčina

310.
KISICA
pisalica za jaja, u obliku drvene žličice s metalnom cjevčicom. Izradila Slavica Radišević 1995.
Va 440, Desni Štefanki

311.
DRENEK I IMELA
grančica za blagoslov. Izradila Slavica Radišević 1996.
Va 441, Desni Štefanki

312–313.
PISANICE
ukrašene voskom; na zelenkastoj odnosno tamno-crvenoj pozadini bijele šare: trišKeli, nazubljena svastike i nasuprotna srca. Dar Lj. Kovačević 1992.
1595, Središko, Lasinja

314–316.
PISANCI
ukrašene voskom; na crvenoj pozadini bijele šare: grančice, jaglaci, sroe, pruge, trišKeli. "Pisale" Jela Malek i Jela Ruben 1927.
6409, Kupinečki Kraljevec

317–318.
PISANICE
ukrašene voskom, na crvenoj pozadini bijeli ornament: svastika, cvijet, križ.
Dar. E. Marković 1925.
4960, Pokupska Bistrica

319–320.
PISANICE
ukrašene voskom, na ljubičastoj pozadini bijeli ornament: grančice, kuke, križići. Dar. M. Mance 1928.
6594, Banski Kovačevec

321.
PISANICA
ukrašena voskom, na smeđoj pozadini bijele šare (trišKeli).
Izradila, Bara Špišić 1922.
1596, Jamničko Podgorje

RANOVINA

322.
PISANICA
jaje ukrašeno voskom prije stavljanja u boju; nabavljeno od D. Katarana 1932.
9615, Nebojan, Petrinja

323–324.
PISANICE
2 jaja: jedno ukrašeno voskom i neobojano, drugo zelenkasto. Ornament: borove grane, svastika, točkice. Nabavljeno od D. Katarana 1932.
9497 Nebojan

325.
PISANICA
ukrašena voskom; na zelenkastoj pozadini bijeli ornament: borove grane, svastika. Dar I. i Z. Štefotić 1932.
9606, Ponikvari, Topusko

326–326.
PISANICE
2 ukrašene voskom i neobojano (trokrak, svastika), 1 vezena koncem (rombovi). Dar J. Vujić 1922.
1706, Nebojan

329–340.
PISANICE
ukrašene voskom; na zelenkasto-smeđoj i crnoj pozadini bijeli ornament: četverolisti s točkicama, isertkani križevi, trokraki motivi, svastika, cvjetići.
Dar I. i Z. Štefotić 1932.
9508, Ponikvari, Topusko

341–342.
PISANICE
ukrašene voskom i bojane u *"jalšovoj"* kori; na crvenkasto-smeđoj pozadini cvjetni ornament. Nabavljeno od D. Katarana 1932.
9615, Nebojan

343–344.
PISANICE
ukrašene voskom i bojane bojom; na tamno-smeđoj pozadini motiv riblje kosti i trolist. Nabavljeno od D. Katarana 1932.
9618, Nebojan

345–346.
PISANICE
ukrašene voskom; 1 neobojena, 2. crvena, s bijelim ornamentom na riblju kost (grančice). Nabavljeno od D. Katarana 1927.
6206, Nebojan

347.
PISALICA
za vosak, u obliku drvene žlice s metalnim tuljcem. Dar M. Delić 1922.
1586, Selišće, Sunja

348.
KIŠČICA
drveni štapić s metalnim lijevkom, za pisanje voskom. Dar J. Vujić 1922.
1706 A, Nebojan

349.
KITICA
grančice za blagoslov: bršljan, drijenak, vrba, češljugovina. Izradila Jagica Pokaz 1995.
Va 492, Hrastovica, Petrinja

OKOLICA KARLOVCA

350–354.
PISANICE
ukrašene voskom; na crvenkastoj i zelenkastoj pozadini bijele šare: grančice, vitice, zvjezdice. Dar Više djev. škole u Karlovcu, 1923.
2490, okolica Karlovca

355–356.
PISANICE
ukrašene voskom; na crvenkastoj i smeđoj pozadini bijeli ornament: borove grančice i natpis "Ovo se jaje mojoj kumi daje". Dar E. Marković 1924.
3337, Stative, Netretić

357–366.
PISANICE
ukrašene voskom; na smeđoj pozadini bijele šare: borove grančice, grabljice, sunce. Dar E. Marković 1925.
4959, Žabljak, Bartlovići

359.
PISANICA
ukrašena voskom, na smeđoj pozadini bijeli ornament: borove grane, kružići s točkama; na vrhu četverokrake rozete. Dar E. Marković 1926.
4962, Carovac, Bartlovići

360.
PISANICA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijele šare: borove grančice, četverolisti.
Dar E. Marković 1925.
4961, Netretić, Karlovac

361–363.
PISANICE
ukrašene voskom, na smeđoj pozadini bijeli ornament: trokraki motivi, rombovi, cvjetići, grančice. Dar E. Marković 1924.
3336, Novigrad na Dobri

364.
PISANICA
ukrašena voskom, na smeđoj pozadini bijele šare: na vrhovima cvijet, grančice, nazupčani ovali. Dar E. Marković 1925.
4324, Tušilović

365–367.
PISANICE
ukrašene voskom; na smeđoj pozadini bijeli ornament: osmokrake zvijezde, zupci i natpis "Selo moje Bukovlje". Izradila i darovala Rosa Badinovac 1925.
4316, Gornje Bukovlje

368.
PISANICA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijeli ornament: nazupčane pruge, cvjetići. Izradila i darovala Bara Štičan 1926.
4319, Žabljak

369.
PISANICA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijeli ornament: osmokrake rozete, točkice, pojas s crticama. Izradila i darovala Jana Polović 1925.
4318, Šculac

370.
PISANICA
ukrašena voskom, na smeđoj pozadini bijeli ornament: krugovi s križem, borove grane. Izradila i darovala Jana Grman 1925.
4320, Žabljak

371.
PISANICA
ukrašena voskom, na smeđoj pozadini prekrižteni četverokuti i zupci.
Dar E. Markovića 1926.
4323, Mihaljć selo

372.
PISANICA
ukrašena voskom; na crvenoj pozadini bijeli ornament: ukrižene pruge s točkama, riblja kost. Dar E. Markovića 1925.
4325, Blatnica

373.
PISANICA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijele šare: borove grančice. Izradila i darovala Jaga Fiksić 1925.
4326, Netretić

374–377.
PISANICE
ukrašene voskom, na smeđoj pozadini bijele cvjetne šare, pojas s trokutima, osmokrake rozete. Na jednom natpis: "Ovo jaje lijepo je kao onaj čije je koj ga primi. Bog ga živi". Dar E. Markovića 1922.
1691, Sv. Petar Mrežnica

378–379.
PISANICE
ukrašena voskom, na smeđoj pozadini bijele šare: rombovi i borove grančice.
Izradila i darovala Jana Polović 1925.
4317, Donje Bukovlje

380.
PISANICA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijele šare: borove grančice, trokrak.
Izradila Jana Polović 1925.
4963, Šculac

381–382.
PISANICE
ukrašene voskom; na smeđoj pozadini bijeli ornament: svastike, borove grančice, latinični četverolist. Dar E. Markovića 1926.
4958, Tušilović

383–386.
PISANICE
ukrašene voskom; naizmjenični tamno-plavi i crveni trokuti od kojih neki ispunjeni točkicama. Izradila Ana Pember-Volončak 1967.
Va 159, 160, 162, Ozalj

386–387.
PISANICE
ukrašene voskom; na narančasto-crvenoj pozadini bijeli ornament: vodoravne paralelne crte, borove grančice.
E.S. 264, 265, Vučjak

KORDUN

388–390.
PISANICE
ukrašene voskom, na smeđoj pozadini bijele šare: kose crte, kukice, pruge, rozete, rombovi; s A-ovima, borove grančice. Dar E. Markovića 1926.
4318, Rakovica, Slunj

391–392.
PISANICE
ukrašene voskom, na smeđoj pozadini bijeli ornament: ukrštene borove grančice. Dar E. Markovića 1926.
4314, Cetingrad, Slunj

393–396.
PISANICE
ukrašene voskom, na smeđoj pozadini bijeli ukras: tvokraki motivi, iscrtkani krugovi, dvostruke svastike. Dar E. Markovića 1926.
4957, Slunj

397.
PISANICA
ukrašena voskom, na smeđoj pozadini bijeli ukras, rozete, borove grančice, krugovi. Dar J. Burgstallera 1930.
7540, Cetingrad

398–402.
PISANICE
ukrašene voskom, na crvenoj pozadini bijeli ornament: iscrtkane linije, šiljci, križić od borovih grančica. Dar J. Burgstallera 1928.
6639, Cetingrad

403–404.
PISANICE
ukrašene voskom, na crvenoj pozadini bijele šare: nasuprotne kuke u obliku srca, iscrtkane linije. Dar J. Burgstallera 1928.
6624, Cetingrad

405.
PISANICA
strugana iglom po zelenoj pozadini, ornament: rombovi, grančice. Dar E. Markovića 1926.
4315, Rakovica

406.
PISANICA
ukrašena voskom, na crvenoj podlozi bijele geometrijske šare: rombovi, pruge, grančice u obliku stiliziranih rozeta. Izradio Tomo Cindrić 1927.
6218, Cetinska Varoš

407–408.
PISANICE
ukrašene voskom, na smeđoj pozadini bijele mrlje. Dar V. Tkalčića 1933.
P.S. 324, 325, Cetingrad

409.
PISANICA
ukrašena voskom, na smeđoj pozadini bijeli geometrijski motivi: rombovi, trokuti, iscrtkani obodi motiva. Dar E. Markovića 1926.
4313, Slunj

KORDUN – SUVREMENE PISANICE

410–442.
PISANICE
pisane perom i voskom, na crvenoj i crnoj pozadini bijele geometrijske šare: četverokrake i osmokrake zvijezde obrubljene crticama, lepezice, pojasevi crtica, borove grančice. Na jednoj pisanici: "Isus Krist je svjetlost sama, ispred njega bijeli tama, tko za ovim svjetlom kreče, taj zalutat nikad neće".
Izradila i darovala Magdalena Radočaj 1992–1995.
Va 420, 450, 470, Cvitović, Slunj

443.
PISANICA
pisana perom i voskom, na crvenoj pozadini ružičasti ornament: rozeta.
Izradila i darovala Marija Kušt, 1995
Va 451, Cvitović, Slunj

444–459.
PISANICE
pisane perom i voskom, na smeđoj i crnoj pozadini bijeli ornament: vukovarska goblerica, hrvatski grb, pleter, križ, čipka, slika sela, vitice, zvijezde, mreže, cvjetići. Izradila i darovala Ana Kušt r. Radočaj 1992–1995. Od tradicionalnih motiva preša na umjetnički izraz.
Va 366, 455, 463, Cvitović, Slunj

460.
PISANICA
pisana perom i voskom, na crnoj pozadini bijeli ornament: osmokrake zvijezde obrubljene crticama, zupci. Izradila Marija Jurčević r. Radočaj, 1987. Živi u Karadi. Dar M. Radočaj
Va 384, Cvitović, Slunj

461–469.
PISANICE
pisane iglom (strugane), na smeđoj, crnoj, crvenoj i zelenoj pozadini bijeli geometrijski (borove grančice, zupci, trokuti, križići, kuke) i bijeli (crvjetni) ornament. Izradila Rosa Radočaj 1993. i 1995.
Va 454, 458, Ladevačko Selište

470–474.
PISANICE
pisane iglom (strugane): na crvenoj i crnoj pozadini bijeli biljni ornament (cvijeće) i hrvatski grb. Izradila Anka Šalopek r. Radočaj 1995.
Va 453, Ladevačko Selište

475–493.
PISANICE
pisane perom i voskom, na crnoj i crvenoj pozadini bijeli biljni i geometrijski ornament: cvjetne grančice, borove grančice, srce, hrvatski grb, cvijeće u medaljonu. Izradila i darovala Mirjana Lovrenčić 1992. i 1993.
Va 459, 460, 461, Rastoke, Slunj

494–495.
PISANICE
pisane perom i voskom; na crnoj pozadini bjelkaste šare: cvjetovi grančice, križići, osmokrake zvijezde. Dar B. Delića 1993.
Va 400, Rakovica, Slunj

496–499.
PISANICE
prikaz pisanja pisanica perom i voskom. Izradila i darovala Mirjana Lovrenčić 1993.
Va 462, Rastoke, Slunj

500.
ČVEK
pisaljka za vosak u obliku drvene žličice s metalnom cijevčicom. Dar Magdalene Radočaj 1995.
Va 505, Cvitović, Slunj

501.
POGAČA
za Veliki petak. Izradila M. Radočaj 1995.
Va 452, Cvitović, Slunj

502.
DRENAK
grančica drijenka okićena vrpcom. Izradila i darovala Mara Štefanac 1995.
Va 493, Rastoke, Slunj

503.
SVITAK
podlošak za košaru, nov, izrađen od šarenih krpica. Na njemu se nosila košara na glavi, na blagoslov jela. Izradila Boze Radočaj 1993.
27682, Ladevačko Selište

GORSKI KOTAR I LIKA

504–509.
PISANICE
ukrašene voskom, na smeđoj i sivo-plavoj pozadini bijele šare: osmokrake rozete, borove grančice, grozdići, paprat. Izradio i darovao Petar Malović 1995.
Va 456, Generalski Stol

510.
KOŠARICA
kitica za Cvjetnicu, od drijenka, bršljana, lijeske i "božjeg drveca". Izradila i darovala Katica Pavletić 1996.
Va 457, Generalski Stol

511.
KOŠARA
grana za Cvjetnicu, od drijenka, bršljana, svibe i bočkovine, s ružama od krep-papira i raznobojnim trakama; sve pričvršćeno na jaki štap. Izradila i darovala Ružica Šolić 1995.
Va 505, Ogulin

512–518.
JAJA ŠARANA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijele šare: vitice, kuke, borove grančice.
Dar N. Ciganović-Omčikus 1935.
Va 1, Lika

516–519.
JAJA ŠARANA
ukrašena otiskom lišća na smeđoj površini (kuhanjem u *"kapuli"*). Izradila i darovala Jelena Krbavac 1995.
Va 478, Sinac

520
GRANČICA
drijenak za blagoslov, ukrašen vunicom. Izradila i darovala Jelena Krbavac 1995
Va 479, Sinac

521–532.
JAJA ŠARANA
ukrašena voskom; na smeđoj površini bijele šare: kuke, pruge, točke, križevi, sunca, crkvice te natpisi "Oj Hrvatska, oj, visoko nam stoj", "Živila vila Velebita!" i "Ovo jaje znak ti budi, da te moje srce ljubi". Izradila i darovala Dragica Butković-Mikulin 1995.
Va 480, Gospić

533–536.
JAJA ŠARANA
ukrašena voskom; na smeđoj pozadini bijele šare: borove grane, nasuprotne kuke, valovite linije. Jedno jaje obojano temperama.
Izradila i darovala Ana Pezelj Škipala 1995.
Va 481, Perušić

539.
KUGLOF
uskrsni kolač (gipsani odljev), prema originalu A. Pezelj-Škipala.
Va 482, Perušić

540.
GRANIČICA
drijenak za Cvjetnicu, ukrašen proljetnim cvijećem.
Izradila i darovala A. Pezelj-Škipala 1995.
Va 483, Perušić

541.
ŠARANA JAJA
jaja ukrašena voskom, otiskivanjem lišća i temperom na smeđoj pozadini.
Izradila i darovala Sonja Tonković 1995.
Va 513, Kaniža, Gospić

OSVRT NA PEDAGOŠKI RAD U OKVIRIMA USKRSNIH IZLOŽBI MUZEJA

POPIS LIKOVA U IZLOŽBI

542.
MOMAK IZ IVČEVIĆ-KOSE UMIVA SE U CVIJEĆU
(običaj na Cvjetnicu)

543.
RASPETNIKI
običaj oblažanja križem na Veliku subotu; okolica Zagreba – Resnik

544.
KUŠUVANJE RASPELA I DARIVANJE RASPETNIKA
okolica Zagreba – Resnik

LIKOVI U KORIZMENOM RUHU

545.
ŽENA IZ SVUPNIKA

546.
ŽENA IZ KUPINCA

547.
ŽENA IZ MARTINSKE VESI

BLAGOSLOV JELA

548.
ŽENE I SNAŠE IZ REMETINCA S KOŠARAMA ZA BLAGOSLOV

549.
USKRSNI STOL
KUD »Resnik«

USKRSNA IGRA

550.
TUCKANJE JAJIMA
običaj zagrebačke okolice

551.
***VUKMENKA* OD BOROVICE**
izradio Josip Šimeci u suradnji s Mirom Orešković-Krašić